دورهٔ چهاردهم قانون گذاری — جلسه ٦٦ — شمارهٔ مسلسل - ۱۳۲۳

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز پنجشنبه ٦ مهر ماه ۱۳۲۳ ☆

فهرست مطالب :

۱ - تصویب صورت مجلس
۲ - مذاکره در دستور
۳ - بیانات آقای رئیس راجع باعلام جرم آقای سرتیپ زاده نسبت بآقای اعتبار ...
٤ - بقیه مذاکره در دستور
٥ - بقیه شور و تصویب بودجه سال ۱۳۲۳ چاپخانه مجلس شورای ملی
٦ - شور در گزارش کمیسیون بودجه راجع باعتبار اجرای قانون تعلیمات عمومی
۷ - اظهارات آقای وزیر فرهنگ راجع بطرح لایحه دولت سابق برای ایجاد دادگاه نظامی جهت ژاندارمری
۸ - موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

(مجلس یکساعت پیش ازظهر بریاست آقای آقاسیدمحمد صادق طباطبائی تشکیل گردید)

صورت مجلس روز سه شنبه ٤ مهر ماه را آقای طوسی (منشی) قرائت نمودند ☆☆

[۱ - تصویب صورت مجلس]

رئیس - آقای دکتر شفق .

دکتر شفق - پیشنهادی که بنده جلسه قبل کرده بودم تصریح نشده بود در صورت مجلس پیشنهاد بنده این‌بود که نوشته شود بشکل تبصره که چاپخانه مجلس بهره‌برداری و بازرگانی بشود و بعد برای سال ۱۳۲٤ عملی شود نه‌الآن گویا این قسمت در صورت مجلس نوشته نشده است (جمعی از نمایندگان - دستور)

رئیس - اصلاح میشود دیگر در صورت مجلس نظری نیست؟ (اظهاری نشد) صورت مجلس تصویب شد .

[۲ - مذاکره در دستور]

رئیس - چند نفر از آقایان اجازه نطق قبل از دستور خواسته‌اند . آقای صادقی

صادقی - بنده تقریبا یکهفته پیش هم عرض کردم من عرایضی داشتم که میخواستم تذکر بدهم و با این ترتیب هم می‌بینم وقت تنگ است و آقایان حق دارند که میفرمایند

☆ عین مذاکرات مشروح شصت و ششمین جلسه از چهاردهمین دورهٔ قانون گذاری (مطابق قانون ۸ آذر ماه ۱۳۰۵)

ادارهٔ تندنویسی و تحریر صورت مجلس

اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده :

غائبین با اجازه - آقایان : تولیت - ساسان

غائبین بی اجازه - آقایان : تربتی - مجدضیائی - خاکباز - ذوالقدر - دکتر کشاورز - نبوی - کفائی - فتوحی - سلطانی - قبادیان ظفری - سید ضیاء الدین - فداکار - دکتر رادمنش - معدل - گله‌داری - سرتیپ زاده .

دیرآمدگان بی اجازه - آقایان : حیدر علی امامی - فرود - بوشهری - تیموری

دستور الآن ساعت یازده است بعقیدهٔ بنده اگر آقایان موافقت بفرمایند جلسه در ساعت هشت یا نه تشکیل شود که صحبت‌های قبل‌از دستور هم بشود بهتر است حالا هم بنده تقاضا میکنم اجازه بفرمایند که یك تذکراتی هست که باید بعرض آقایان برسانم بعد وارد دستور بشویم.

نایب رئیس ـ آقای فرمانفرمائیان.

فرمانفرمائیان ـ یك تذکری است که بنده لازم میدانم بعرض آقایان نمایندگان برسانم و آن راجع به اعتبارنامه‌هائی است که ده جلسه قبل پانزده جلسه قبل مطرح شده است و هنوز تکلیفش معین نشده در نظامنامه نوشته شده است که وقتی که یك اعتبارنامهٔ مطرح میشود و مخالفت میشود موکول میشود بجلسه بعد این جلسه بعد گویا مورد سوء تفسیر واقع شده است که مقصود این است که تا آخرین جلسه دوره چهاردهم تقنینیه هم میشود بماند در صورتیکه اینطور نیست اعتبارنامه آقای دکتر مجتهدی و چند نفر دیگر از آقایان نمایندگان تبریز مورد مخالفت قرار گرفته والآن ده پانزدهٔ جلسه هم گذشته و تا بحال مانده است در صورتیکه ما باید تکلیف این آقایان را معلوم کنیم نه اینکه چون کار خودمان گذشته است هیچ توجهی بحال اینها نداشته باشیم و اینها همینطور بلا تکلیف بمانند ضمناً یك پرونده‌ایست راجع به گزارش نماینده اردبیل آنهم تقدیم مقام ریاست شده است بهرحال بنده تمنا دارم که اعتبارنامه‌ها مقدم بر دستور باشد

جمعی از نمایندگان ـ رأی رأی

رئیس ـ رأی میگیریم بورود در دستور آقایانیکه موافقند قیام فرمایند (اغلب بر خاستند) تصویب شد

[۳ ـ بیانات آقای رئیس راجع باعلام جرم آقای سرتیپ‌زاده نسبت به آقای اعتبار]

رئیس ـ بنده یك توضیح مختصری میدهم بعد وارد دستور میشویم دردو جلسه قبل آقای رحیمیان راجع به اعلام جرمی که آقای سرتیپ زاده نسبت به آقای اعتبار داده بودند اینجا توضیح خواستند چون سابقه دارد این را باید عرض کنم در دو جلسه قبل آقای سرتیپ‌زاده یك ورقه اعلام جرمی به بنده دادند که یك صفحه مقدمهٔ آن را خواندم ولی چون اصل اعلامیه مفصل بود خوانده نشد گفتند که میل دارند آنرا در مجلس بخوانند بعد تقریباً نیمساعت بعد اینجا جلوی من آمده گفتند فردا میخواهند بروند تبریز واین را میگذارم اینجا هر موقع صلاح دانستید بدهید بخوانند گفتم باید خودتان تشریف داشته باشید دو روز پس از آن توسط آقای تهرانی به بنده پیغامی دادند که پیغامشان این بود که چون اطلاعات جدیدی در این باب پیدا کرده اند ولازم است در این خصوص تحقیقاتی بکنند و با تحقیقات و مطالعات لازم تصمیم بگیرم و لذا فعلاً شما آنرا تعقیب نکنید تا از تبریز مراجعت کنم آقای تهرانی هم این موضوع را شفاهاً به بنده فرمودند و بنده خواهش کردم آن را بنویسند و نوشتند لذا چون ایشان گفتند اینکه بنده ندادم از این نظر بود چون اینجا دو دفعه سئوال کردند خواستم بدانند که جریان کار از از چه قرار بوده است.

[۴ ـ بقیه مذاکره دردستور]

رئیس ـ حالا اعتبارنامه ها مطرح میشود.

جمعی ازنمایندگان ـ آقا بودجه چاپخانه را تمام کنید که جزو دستور است.

رئیس ـ آقای دکتر زنگنه

دکتر زنگنه ـ عرض کنم ما چندتا قانون داریم اینجا مطرح شده است هر کدام چند ماده‌اش مطرح شده و رفته است کنار یکی قانون بودجه چاپخانه است یکی اجازه گرفتن مازاد غله بود هر کدام نصفش مانده است و حالا هم بودجه چاپخانه سه ماده آن گذشته است و یك ماده اش مانده و بعلاوه یك موضوع دیگر که بعقیده بنده خیلی فوریت دارد راجع بلایحه اعتبار تعلیمات اجباری است که خواهش میکنم آقایان اجازه بفرمائید اینها تمام شود بعد وارد اعتبارنامه ها بشویم.

رئیس ـ آقای هاشمی

هاشمی ـ بودجه چاپخانه مجلس چند ماده‌اش تصویب شده بقیه‌اش مانده جزو دستور هم که اعلام شده استدعا میکنم اجازه بفرمائید مطرح شود بعد به سایر مسائل بپردازیم (صحیح است)

رئیس ـ آقای صادقی

صادقی ـ عرض کنم که اعتبار نامه‌ها چهار ماه است مانده است و بایستی بر همه لوایح مقدم باشند مدتی است آقایان آمده اند اینجا و هنوز تکلیفشان معلوم نشده در صورتیکه وقتی هم نمیگیرد اگر کسی از ما بپرسد این اعتبارنامه‌ها چرا مانده است چه جواب بدهیم بگوئیم موافق نیستند که صحیح نیست قابل نیستند این هم صحیح نیست غرض شخصی داریم بازهم صحیح نیست پس واقعاً باید تکلیف این آقایان هم معلوم شود.

رئیس ـ آقای دکتر اعتبار

دکتر اعتبار ـ بودجه چاپخانه مجلس پنج دقیقه بیشتر وقت نمیگیرد و چاپخانه هم یك مصارفی دارد که باید تأمین شود اگر آقایان موافقت بفرمایند همانطور که جزو دستور هم بوده حالا مطرح شود بعد سایر لوایح و اعتبارنامه‌ها

رئیس ـ بنا براین چون اختلاف نظر هست باید رأی گرفته شود آقایانی که موافقند با مطرح شدن اعتبارنامه‌ها قیام فرمایند (عده قلیلی برخاستند) تصویب نشد.

[۵ ـ بقیه شور در بودجه سال ۱۳۲۳ چاپخانه مجلس شورای ملی و تصویب آن]

رئیس ـ بودجه چاپخانه مجلس مطرح است پیشنهاد آقای طوسی قرائت میشود:

پیشنهاد میکنم مازاد عوائد چاپخانه برای ساختمانهای ضروری مجلس اختصاص داده شود.

طوسی ـ چنانچه در جلسه قبل مقام ریاست هم تذکر فرمودند مقصود بنده از اینکه پیشنهاد کردم مازاد عوائد چاپخانه خرج ساختمانهای لازم بشود این است چون اینجا صرفاً در ماده دارد که خرج ساختمان کتابخانه بشود البته آن نظری که آقایان نمایندگان داشتند که ما یك کتابخانه متعینی داشته باشیم کاملا صحیح است و حق هم همین است ولی الآن کارمندان ما جا ندارند و در اطاقها قدم میزنند بعقیده بنده این را بنظر هیئت رئیسه واگذار بفرمائید که بطور الاهم فالاهم این مبلغ نود و پنجهزار تومان اختصاص داده شود به ساختمان‌های مهم مجلس یا بنظر هیئت رئیسه بطور الاهم فالاهم بهتر است و حالا اگر هم بهمت آقایان طرحی تهیه شد برای ساختمان پارلمان بهتری زهی سعادت و موفقیت و الا این مبلغ را با ترتیبی که عرض کردم موافقت بفرمائید که اختصاص داده شود بساختمانهای مهم و ضروری مجلس

تهرانچی (مخبر کمیسیون) ـ بنده برای اینکه خاطر آقایان نمایندگان محترم را مستحضر کنم توضیح میدهم که اصل بودجه پیشنهادی کارپردازی هفت میلیون ریال که هفتصد هزار تومان باشد پیش بینی شده بود که از عوائد مطبعه بدهند بدولت درمقابل هزینه سالیانه چاپخانه که دریافت میکند ولی مطبعه عوائد اضافی داشت یعنی بیش از هشت میلیون ریال عایدی داشت و پیش بینی میشد که در ششماهه دوم هم اضافه عایدی داشته باشد این بود که در کمیسیون پیش بینی شد که در سال ۱۳۲۳ هشت میلیون ریال بدهد در مقابل هفت میلیونی که دربودجه کل مملکتی برای چاپخانه در نظر گرفته شده است حالا تعیین تکلیف این اضافه بسته است بنظر مجلس شورای ملی اگر تصویب میکنند که همانطور که در لایحه است بدولت پرداخته شود ویا مطابق این پیشنهاد که پیشنهاد مفیدی است رفتار شود یعنی در حدود هفت میلیون ریال به دولت برگرداند وبقیه بمصرف ساختمانهای ضروری برسد بودجهٔ مملکتی هم نقصی وارد نمیشود و این نود و پنجهزار تومان هم نمیشود و همان یك میلیون ریال است (طوسی ـ هرچه بشود) البته هرچه بشود مطابق پیشنهاد مازاد برای ساختمانهای مجلس باید تخصیص داده شود البته درخود ماده هست که اضافه بر آن هشت میلیون اگر عایدی داشت تخصیص داده شود برای ساختمان کتابخانه اما اگر این پیشنهاد تصویب شود آنوقت یك میلیون ریال هم از او کسر میشود و اضافه میشود بر آن اضافه عایدات و آنوقت این بسته است بنظر مجلس که برای ساختمانهائی که مقتضی بدانند تخصیص داده شود.

طوسی ـ این از مسائل بسیار لازم و مفیدی است و بنده واگذار کردم بنظر هیئت رئیسه که صرف ضروریات مجلس بکنند بطور الاهم فالاهم.

تهرانچی ـ بنده‌هم عرض کردم کار مفیدی است و بسیار لازم است ولی بسته است بنظر مجلس .

رئیس ـ آقای دکتر کیان .

دکتر کیان ـ بنده این را مخالف اصول میدانم یعنی بودجه مجلس شورای ملی را خود هیئت رئیسه تنظم میکنند و بودجه معنیش این است که پیش بینی عوائد و هزینه یك بنگاهی برای یك مدت معینی این را ممکن بود در همانموقع عوائد و هزینه را در نظر میگرفتند و مبلغی را که لازم بود برای ساختمان آن مبلغ را در بودجه پیش بینی میکردند و در بودجه میگذاشتند بمجلس می آمد و تصویب میشد و حالا بعد از اینکه یك بودجه را خود هیئت رئیسه تنظم کرده است حالا این پیشنهاد دلیل براین است که هیئت رئیسه مطالعات قبلی را نکرده واین شایسته نیست که ما یك عبارت مبهمی را در بودجه بگذاریم که هیئت رئیسه هم ندانند که این مبلغ چقدر خواهد بود که معادل آن ساختمان بکنند .

رئیس ـ آقای مرآت .

مرآت اسفندیاری ـ عرض میکنم که این لازم به‌پیش بینی نبوده است وپیش بینی باید اینطور بشود که ما چه مبلغ عایدات داریم وچه مبلغ خرج والبته ما اضافه عایداتی داریم و آنوقت یك بنائی هائی هم لازم داریم که امروز نمیشود پیش بینی کرد که خرج آن پنجاه هزار تومان است یا بیشتر اول کتابخانه‌مان بنا لازم دارد وبناهای دیگری‌هم لازم‌داریم بطوری که آقای طوسی توضیح‌دادند که یکعده از کارمندان بیجا وبی‌محل هستند اینست که هیئت رئیسه و کمیسیون محاسبات اینطورصلاح دانستند که چاپخانه‌مخارجی که دارد ازش کسر میشود واگر علاوه چیزی باشد جمع‌آوری شود ودرسال آتیه پیش‌بینی‌شود ویك بناهائی که لازم است‌بشود واین سابقه هم دارد واگر بنظر آقایان باشد ازاین محل مبالغی پول جمع آوری شد برای یك کارخانه کاغذ سازی منتها در وزارت دارائی آقای فیروز وباصرار آقای تیمورتاش از بانك سیصد میلیون ازاین پول راگرفتند والبته این پول دربانك ازبین نمیرود وجمع آوری میشود و بعلاوه باشور ونظر مهندسین و بانظر آقایان یك محل خوبی ساخته میشود حالا آقایان میل دارند رأی میدهند میل ندارند رأی نمیدهند ولی بودجه کشور ضرری وارد نمیشود واین راهم عرض کنم دیروز که بیمه کارگران مذاکره شد بنده فراموش کردم ومعذرت میخواهم چندماه قبل باشرکت بیمه مذاکره کردیم و تمام کارها را هم انجام دادیم وفقط انتظاراین بودجه راداریم بعلاوه تاحالاما آئیننامه داشتیم وحالا بارأئی که آقایان دادند ما از آئین‌نامه خلاص شدیم بنابراین همین دو روزه شاید کارگرها بیمه شوند .

رئیس ـ رأی میگیریم به پیشنهاد آقای طوسی آقایان موافقین برخیزند (عدهٔ برخاستند) تصویب نشد .

رأی گرفته میشود بماده دوم بودجه چاپخانه آقایانیکه موافقند قیام فرمایند(اغلب برخاستند) تصویب‌شد. ماده‌سوم:

ماده سوم ـ خدمتگزاران‌جزء‌چاپخانه‌مجلس‌از تحصیلدار انباردار ـ کمك انبار ـ دربان ـ پیشخدمت ـ سرایدار ـ آبدار ـ فراش ـ مشمول کلیه مقررات آئین نامه اساسی خدمتگزاران جزء مجلس که بتصویب هیئت رئیسه مجلس رسیده است میباشند وحقوقی که دربودجه سال۱۳۲۳ برای آنها منظور شده است با تطبیق ماده۳، آئین‌نامه و جدول حقوق مصوب ۷ آذر ۱۳۲۱ هیئت رئیسه مجلس مأخذ پایه قانونی آنها خواهد بود .

تبصره ۱ ـ تحصیلدار ـ انباردار ـ کمك انباردار درعدد طبقه ناظر محسوب میشوند .

تبصره ۲ ـ خدمتگزاران نامبرده در صورت پرداخت کسور بازنشستگی یکجا وپایه اقساطی که مدت آن از آخر اسفند ۱۳۲٤ تجاوز نکند بنسبت سنواتی که درچاپخانه مجلس خدمت نموده پیشینه آنان جزوخدمت رسمی محسوب ودرصورت مشمولیت ازحقوق بازنشستگی بهره مند میشوند وچنانچه پیش‌ازبازنشسته شدن‌فوت‌نمایند درصورت‌پرداخت کسوربازنشستگی ازطرف بازماندگان ورثه قانونی ازوظیفه مقرره استفاده خواهند نمود .

رئیس ـ نظری‌نیست رأی میگیریم بماده سوم بادوتبصره

آقایان موافقین برخیزند (اغلب برخاستند) تصویب شد مذاکرهٔ در کلیات بودجه چاپخانه است . آقای طباطبائی

طباطبائی ـ عرض کنم که‌بنده مطلبم یکقدری کم است خواستم عرض کنم اینجا مکرر صحبت شد از اینکه هفت میلیون یاهشت میلیون عایدات چاپخانه‌است‌اگر آقایان توجه بفرمایند بماده اول ودوم اگر هشت میلیون عایدات چاپخانه است درهمین حدود هم مخارجش است یکی‌دیگر خواستم‌این‌راعرض کنم که این‌جاگفته شد که تمام‌ماشین آلات هرچه هست‌الآن‌مفت تمام شده است خواستم‌عرض‌کنم که این‌هنری‌نیست برای‌اینکه‌دولت هرجا که‌بخواهد کاسب باشد یا تاجر باشد دست هر کس هرچه‌هست میگیرد و جمع میکندوالبته توجه میفرمایند مطبعه مجلس‌و اثاثیه مجلس‌حتی میز وصندلی هم مال دولت است وجزء اموال عمومی‌است و بالاخره دولت نباید دخالت بکند دریك کارهائی که مال‌مردم است وقتی که کرد هرچه هست جمع میکند واین‌هنری‌نیست چون دولت‌محیط‌به‌اوضاع است اطلاعات‌دارد سرمایه‌اش بیش از افراد است اما هیچ جای دنیا اینطور نیست دولت بیاید کسب کند دولت نباید چاپخانه‌چی باشد نباید تجارت بکند دولت بایدمشاغل، حرف ، صنایع کسب و تجارت را دردست اشخاص بگذارد و از منافع مردم مالیات بگیرد و این‌عرض راکه من کردم توجه بفرمائید که مقصودم تأیید یك‌مطلبی که در خارج شنیده بودم نیست و آن اینست که یکعدهٔ شنیدم پیدا شده‌اند که میخواهند کارخانجات را خریداری کنند من با فروش کارخانجات با واگذار کردن کسب و تجارت به‌مردم صد در صد موافقم اما البته لازمتر ازاجرای این‌عمل این است که یك روزی‌بادقت کامل‌و مطالعه‌صحیح این مطلب انجام شود بنابر این اگر سلیقه من موثر بود عرض میکردم‌برای مجلس‌یك مطبعه لازم بود که فقط حوائج داخلی‌مجلس راانجام بدهد و بس‌ولی حالا باین وضع‌درآمده و دارد کاسبی میکندو این کارهم سرایت کرده است بسایر ؤسسات عمومی حتی بانك ملی و وزارت کشاورزی هم طبعه دارند و این کار ها صحیح نیست و در هیچ کجای دنیا مرسوم نیست خواهش من این است که آقایان هم فکر های ناصواب را تأیید نکنندو کارهائی که جزوشئون مردم است باید با خود مردم باشد .

مخبر ـ قسمت‌اولی که نماینده محترم فرمودند که هشت میلیون ریال عایدات وهفت میلیون و پنجهزار ریال هزینه است پس عایدی نداشته است تصدیق بفرمائید وقتی که یك مطبعه در شش ماهه اول سال عایداتش بر آورد شد و معلوم شد که ممکن است سالیانه هشت میلیون عایدی داشته باشد وهفت میلیون‌هم مخارج داشته باشدتا آخر سال۱۳۲۳ پس یك میلیون ریال عوائد داشته است و در شش ماهه‌دوم ممکن است عایداتش بیشتر هم بشود و درخود ماده هم پیش بینی شده است که اضافه عوائد بمصرف ساختمان کتابخانه برسد پس تصدیق میفرمائید که عایداتش بیش از خرجش است نه‌تنها باهشت‌میلیون ریال بلکه مازاد از هشت‌میلیون ریال هم ممکن است باشد و مطابق ماده دوم برای ساختمان کتابخانه و سایر چیز ها با اصول فنی اختصاص داده شده است . فرمودند که قیمت ماشین آلات استهلاك شده، اصلاً دولت حق ندارد این کارها را بکند وهر کاری را که دولت در دست گرفت اینطور میشود این صحیح است (طباطبائی‌ـ یعنی همه مطابع را ببندند) اجازه بفرمائید بنده با این فرمایش حضرتعالی صد در صد موافقم ولی این وقتی است که دولت این کار ها را در دست بگیرد و بخودش انحصار بدهد آنوقت البته رقابتی‌در مقابل نیست‌و کار بدی است‌ولی چاپخانه مجلس شورای ملی که برای کارهای مجلس لازم‌است که یك چاپخانه داشته باشد ضمناً کارهای خارج را هم قبول میکند وبهتراز سایرین هم‌کار میکندومردم‌خودشان رغبت دارند که بیاورند اینجا بنا براین در این کار به‌روی سایرین بسته نشده آنها هم میتوانند ماشین آلات بخرند و استهلاك کنند و کار بکنند چنانکه همینطور هم میکنند و انحصاری نیست و اما راجع‌بکارخانجات چون مطرح‌نیست و مربوط باین‌موضوع نیست بنده‌در آن قسمت واردنمیشوم و در خاتمه‌هم ازهیئت کارپردازان مجلس شورای ملی‌وهیئت

تهرانچی ـ بنده‌هم عرض کردم کار مفیدی است و بسیار لازم است ولی بسته است بنظر مجلس .

رئیس ـ آقای دکتر کیان .

دکتر کیان ـ بنده این را مخالف اصول میدانم یعنی بودجه مجلس شورای ملی را خود هیئت رئیسه تنظم میکنند و بودجه معنیش این است که پیش بینی عوائد و هزینه یك بنگاهی برای یك مدت معینی این را ممکن بود در همانموقع عوائد و هزینه را در نظر میگرفتند و مبلغی را که لازم بود برای ساختمان آن مبلغ را در بودجه پیش بینی میکردند و در بودجه میگذاشتند بمجلس می آمد و تصویب میشد و حالا بعد از اینکه یك بودجه را خود هیئت رئیسه تنظم کرده است حالا این پیشنهاد دلیل براین است که هیئت رئیسه مطالعات قبلی را نکرده واین شایسته نیست که ما یك عبارت مبهمی را در بودجه بگذاریم که هیئت رئیسه هم ندانند که این مبلغ چقدر خواهد بود که معادل آن ساختمان بکنند .

رئیس ـ آقای مرآت .

مرآت اسفندیاری ـ عرض میکنم که این لازم به‌پیش بینی نبوده است وپیش بینی باید اینطور بشود که ما چه مبلغ عایدات داریم وچه مبلغ خرج والبته ما اضافه عایداتی داریم و آنوقت یك بنائی هائی هم لازم داریم که امروز نمیشود پیش بینی کرد که خرج آن پنجاه هزارتومان است یابیشتر اول کتابخانه‌مان بنا لازم دارد وبناهای دیگری‌هم لازم‌داریم بطوری که آقای طوسی توضیح‌دادند که یکعده از کارمندان بیجا وبی‌محل هستند اینست که هیئت رئیسه و کمیسیون محاسبات اینطورصلاح دانستند که چاپخانه‌مخارجی که دارد ازش کسر میشود واگر علاوه چیزی باشد جمع‌آوری شود ودرسال آتیه پیش‌بینی‌شود ویك بناهائی که لازم است‌بشود واین سابقه هم دارد واگر نظر آقایان باشد ازاین محل مبالغی پول جمع آوری شد برای یك کارخانه کاغذ سازی منتها در وزارت دارائی آقای فیروز وباصرار آقای تیمورتاش از بانك سیصد میلیون ازاین پول را گرفتند والبته این پول دربانك ازبین نمیرود وجمع آوری میشود و بعلاوه باشور ونظر مهندسین و بانظر آقایان یك محل خوبی ساخته میشود حالا آقایان میل دارند رأی میدهند میل ندارند رأی نمیدهند ولی ببودجه کشور ضرری وارد نمیشود واین راهم عرض کنم دیروز که بیمه کارگران مذاکره شد بنده فراموش کردم ومعذرت میخواهم چندماه قبل باشرکت بیمه مذاکره کردیم و تمام کارها را هم انجام دادیم وفقط انتظاراین بودجه رادادیم بعلاوه تاحالاما آئیننامه داشتیم وحالا بارأئی که آقایان دادند ما از آئین‌نامه خلاص شدیم بنابراین همین دو روزه شاید کارگرها بیمه شوند .

رئیس ـ رأی میگیریم به پیشنهاد آقای طوسی آقایان موافقین برخیزند (عدهٔ برخاستند) تصویب نشد .

رأی گرفته میشود بماده دوم بودجه چاپخانه آقایانیکه موافقند قیام فرمایند(اغلب برخاستند) تصویب‌شد. ماده‌سوم:

ماده سوم ـ خدمتگزاران‌جزء‌چاپخانه‌مجلس‌از تحصیلدار انباردار ـ کمك انبار ـ دربان ـ پیشخدمت ـ سرایدار ـ آبدار ـ فراش ـ مشمول کلیه مقررات آئین نامه اساسی خدمتگزاران جزءِ مجلس که بتصویب هیئت رئیسه مجلس رسیده است میباشند وحقوقی که دربودجه سال۱۳۲۳ برای آنها منظور شده است با تطبیق ماده۳ آئین‌نامه و جدول حقوق مصوب ۷ آذر ۱۳۲۱ هیئت رئیسهٔ مجلس مأخذ پایه قانونی آنها خواهد بود.

تبصره ۱ ـ تحصیلدار ـ انباردار ـ کمك انباردار درعدد طبقه ناظر محسوب میشوند .

تبصره ۲ ـ خدمتگزاران نامبرده در صورت پرداخت کسور بازنشستگی یکجا وپایه اقساطی که مدت آن از آخر اسفند ۱۳۲٤ تجاوز نکند بنسبت سنواتی که درچاپخانه مجلس خدمت نموده پیشینه آنان جزوخدمت رسمی محسوب ودرصورت مشمولیت ازحقوق بازنشستگی بهره مند میشوند وچنانچه پیش‌ازبازنشسته شدن‌فوت‌نمایند درصورت‌پرداخت کسوربازنشستگی ازطرف بازماندگان ورثه قانونی ازوظیفه مقرره استفاده خواهند نمود .

رئیس ـ نظری‌نیست رأی میگیریم بماده سوم بادوتبصره

آقایان موافقین بر خیزند (اغلب برخاستند) تصویب شد

مذاکرهٔ در کلیات بودجه چاپخانه است . آقای طباطبائی

طباطبائی ـ عرض کنم که‌بنده مطلبم یکقدری کم است خواستم عرض کنم اینجا مکرر صحبت شد از اینکه هفت میلیون یاهشت میلیون عایدات چاپخانه‌است اگر آقایان توجه بفرمایند بماده اول ودوم اگر هشت میلیون عایدات چاپخانه است درهمین حدود هم مخارجش است یکی‌دیگر خواستم این‌راعرض کنم که این‌جا گفته شد که تمام‌ماشین آلات هرچه هست الآن‌مفت تمام شده است خواستم‌عرض‌کنم که این‌هنری‌نیست برای اینکه‌دولت هرجا که‌بخواهد کاسب باشد یا تاجر باشد دست هر کس هرچه‌هست میگیرد و جمع میکندوالبته توجه میفرمایند مطبعه مجلس‌و اثاثیه مجلس‌حتی میز وصندلی هم مال دولت است وجزء اموال عمومی‌است و بالاخره دولت نباید دخالت بکند دریك کارهائی که مال‌مردم است وقتی که کرد هرچه هست جمع میکند واین‌هنری‌نیست چون دولت‌محیط به‌اوضاع است اطلاعات‌دارد سرمایه‌اش بیش از افراد است اما هیچ جای دنیا اینطور نیست دولت بیاید کسب کند دولت نباید چاپخانه‌چی باشد نباید تجارت بکند دولت بایدمشاغل، حرف ، صنایع کسب و تجارت را دردست اشخاص بگذارد و از منافع مردم مالیات بگیرد و این‌عرض راکه من کردم توجه بفرمائید که مقصودم تأیید یك‌مطلبی که در خارج شنیده بودم نیست و آن اینست که یکعدهٔ شنیدم پیدا شده‌اند که میخواهند کارخانجات را خریداری کنند من با فروش کارخانجات با واگذار کردن کسب و تجارت به‌مردم صد در صد موافقم اما البته لازمتر ازاجرای این‌عمل این است که یك روزی‌بادقت کامل‌و مطالعه‌صحیح این مطلب انجام شود بنابر این اگر سلیقه من موثر بود عرض میکردم برای مجلس یك مطبعه لازم بود که فقط حوائج داخلی مجلس راانجام بدهد و بس‌ولی حالا باین وضع‌درآمده و دارد کاسبی میکندو این کارهم سرایت کرده است بسایر مؤسسات عمومی حتی بانك ملی و وزارت کشاورزی هم مطبعه دارند و این کار ها صحیح نیست و در هیچ کجائی دنیا مرسوم نیست خواهش من این است که آقایان هم فکر های ناصواب را تأیید نکنندو کارهائی که جزوشئون مردم است باید با خود مردم باشد .

مخبر ـ قسمت‌اولی که نماینده محترم فرمودند که هشت میلیون ریال عایدات وهفت میلیون و پنجهزار ریال هزینه است پس عایدی نداشته است تصدیق بفرمائید وقتی که یك مطبعه در شش ماهه اول سال عایداتش بر آورد شد و معلوم شد که ممکن است سالیانه هشت میلیون عایدی داشته باشد وهفت میلیون‌هم مخارج داشته باشدتا آخر سال۱۳۲۳ پس یك میلیون ریال عوائد داشته است و در شش ماهه‌دوم ممکن است عایداتش بیشتر هم بشود و درخود ماده هم پیش بینی شده است که اضافه عوائد بمصرف ساختمان کتابخانه برسد پس تصدیق میفرمائید که عایداتش بیش از خرجش است نه‌تنها باهشت‌میلیون‌ریال بلکه مازاد از هشت‌میلیون ریال هم ممکن است باشد و مطابق ماده دوم برای ساختمان کتابخانه و سایر چیز ها با اصول فنی اختصاص داده شده است . فرمودند که قیمت ماشین‌آلات استهلاك شده، اصلاً دولت حق ندارد این کارها را بکند وهر کاری را که دولت در دست گرفت اینطور میشود این صحیح است (طباطبائی‌ـ یعنی همه مطابع را ببندند) اجازه بفرمائید بنده با این فرمایش حضرتعالی صد در صد موافقم ولی این وقتی است که دولت این کار ها را در دست بگیرد و بخودش انحصار بدهد آنوقت البته رقابتی‌در مقابل نیست‌و کار بدی است‌ولی چاپخانه مجلس شورای ملی که برای کارهای مجلس لازم‌است که یك چاپخانه داشته باشد ضمناً کارهای خارج را هم قبول میکند وبهتراز سایرین هم‌کار میکند‌ومردم‌خودشان رغبت دارند که بیاورند اینجا بنا براین در این کار به‌روی سایرین بسته نشده آنها هم میتوانند ماشین آلات بخرند و استهلاك کنند و کار بکنند چنانکه همینطور هم میکنند و انحصاری نیست و اما راجع‌بکارخانجات چون مطرح‌نیست و مربوط باین‌موضوع نیست بنده‌در آن قسمت وارد نمیشوم و در خاتمه‌هم ازهیئت کارپردازان مجلس شورای ملی‌وهیئت

رئیسه و کارکنان چاپخانه مجلس شورای ملی باید تشکر کرد و این مؤسسه هم از بهترین مؤسسه‌هائی است که تا کنون تأسیس و اداره شده است .

جمعی از نمایندگان ـ مذاکرات کافی است .

رئیس ـ چند نفر از آقایان اجازه خواسته‌اند . رأی میگیریم بکفایت مذاکرات آقایانیکه با کفایت مذاکرات موافقند برخیزند (اغلب برخاستند) تصویب شد . رأی گرفته میشود بمجموع گزارش باورقه آقایان موافقین ورقه سفید میدهند (اخذ آراء بعمل آمده ۸۵ ورقه سفید تعداد شد)

جمعی از نمایندگان ـ لایحه تعلیمات عمومی . . .

رئیس ـ اجازه بفرمائید عدهٔ حضار درموقع اعلام رأی ۹۲ نفر یا ۸۵ رأی تصویب شد .

[۶ ـ شور درگزارش کمیسیون بودجه راجع باعتبار اجرای قانون تعلیمات عمومی]

رئیس ـ گزارش کمیسیون بودجه راجع باعتبار تعلیمات عمومی مطرح است . . .

دکتر کشاورز ـ آقا بنده مخالفم

رئیس ـ بفرمائید

دکتر کشاورز ـ درضمن مذاکراتیکه چند دقیقه قبل شد قرار این طور شد که ابتدا بودجه چاپخانه مجلس مطرح شود وتمام شود بعد اعتبارنامه‌ها حالا این تصمیم راجنابعالی که رئیس مجلس هستید باید توجه داشته باشید که مطلب دیگری نباید طرح شود بنابراین همانطور که تصویب شد بعد از بودجه چاپخانه باید اعتبارنامه‌ها مطرح شود .

رئیس ـ آقای دهستانی

دهستانی ـ بطوریکه تمام آقایان میدانند وتمام آقایان هم علاقه مند هستند ومکرر هم گفته شده که قانون تعلیمات اجباری باید در تمام کشور اجرا شده و دبستانها تأسیس و تشکیل شود متأسفانه دراین موقع که بنده می‌بینم این قانون باید مطرح شود گمان میکنم چیز دیگری را نباید مطرح کنیم بنابراین باید این را مقدم بداریم که تصویب شود و ما دیگر بوزارت فرهنگ جمله نیاوریم که قانون تعلیمات اجباری چه شد همه آقایان هم باطرح آن موافقند (صحیح است)

رئیس ـ همانطور که آقای دکتر کشاورز فرمودند ودر اینجا مذاکره شد و قرارشد که اعتبارنامه‌ها مطرح شود بعد سه چهار فقره پیشنهاد دیگر شد بنده میخواستم بگویم که اعتبارنامه ها را طرح کنیم بعد یکی از آقایان فرمودند قانون تعلیمات عمومی بنابراین بنده جز اجرای نظامنامه نظری ندارم حالا مخالفی نیست بااینکه اعتبارنامه ها مطرح شود ؟ آقای سیف‌پور فاطمی .

سیف‌پور فاطمی ـ قانون تعلیمات عمومی جزو دستور است اجازه بفرمائید مطرح شود و تصویب شود بعد اعتبارنامه‌ها را مطرح کنیم

رئیس ـ آقای دکتر اعتبار

دکتر اعتبار ـ عدهٔ از آقایان ازبنده گله کردند که توچرا مخالفت کردی که اعتبارنامه‌ها مطرح بشود میخواستم عرض کنم که بنده شخصاً نظری باعتبار نامه ها نداشتم بلکه نظرم این بود که بودجه چاپخانه مجلس که قبلاً مطرح شده تمام شود بعد وارد اعتبارنامه ها بشویم هینطور هم عرض کردم .

رئیس ـ چهار فقره پیشنهاد راجع بطرح لایحه اعتبار تعلیمات عمومی رسیده است بنده برای این بود که قبلاً سئوال کردم حالا بسته است بنظر مجلس . آقای حاذقی

اسامی رای دهندگان ـ آقایان : دکتر معاون ـ دکتر معظمی ـ حسین تهرانی ـ خلیل دشتی ـ عطاء الله روحی ـ دهقان ـ مؤید ثابتی ـ تولیت ـ رفیعی ـ دکتر آقایان ـ شیخ الاسلام ملایری ـ جواد مسعودی ـ طوسی ـ محمد علی مجد ـ رضا تجدد ـ تیموری ـ عبدالکریم صدریه ـ مقدم ـ حیدر علی امامی ـ محمد علی امام جمعه ـ محمد گرگانی ـ میرزا ابراهیم اشتیانی ـ اقبال ـ جلیلی ـ عباس مسعودی ـ فرج الله آصف ـ امیر ابراهیمی ـ دهستانی ـ زاقی ـ دکتر جلال عبده ـ مصطفی کاظمی ـ رحیمیان ـ ملک مدنی ـ عامری ـ فرخ ـ فرمند ساسان ـ مهدقی اسعد ـ دکتر مصدق ـ دکتر مجتهدی ـ ایرج اسکندری ـ فرود ـ بوشهری ـ مراد اریه ـ دکتر کیان ـ فولادوند ـ حاذقی اردلان ـ ثقة الاسلامی ـ بهادری ـ مهندس پناهی ـ ارباب‌گیو ـ سنندجی ـ مهدی عدل ـ صمصام بختیاری ـ افشار صادقی ـ ذوالفقاری ـ دکتر طاهری ـ دکتر کشاورز ـ مهندس فریور ـ افخمی ـ حشمتی ـ فرهودی ـ دکتر رضا زاده شفق ـ یمین اسفندیاری ـ مؤید قوامی ـ سیف پور فاطمی ـ ریگی ـ پور رضا ـ تیمورتاش ـ شهاب فردوسی ـ محمد هاشمی ـ دکتر زنگنه ـ پروین گنابادی ـ زکائی ـ بیات ـ نجومی ملک‌زاده ـ مرآت اسفندیاری ـ شجاع ـ محمد طباطبائی ـ لنکرانی ـ دکتر فلسفی .

جاذقی ـ بنده خواستم باستحضار آقایان محترم برسانم که موضوع تعلیمات اجباری وعمومی برخلاف فرمایش منفی آقای طباطبائی که آن روز با نظر منفی که در تمام امور دارند فرمودند یکی از مسائل اساسی و مهم است که همه افراد ایرانی و همه ما علاقمند هستیم این است که بنده پیشنهاد میکنم که الان مطرح شود چون به عقیده بنده اجرای این امر یك روز هم جلوتر مؤثر است برای این که الآن اول مهر است و مدارس هم باز شده وباید تکلیف آموزگاران ومعلمینی که برای این کار هستند معلوم شود که دچار زحمت نشوند و برای وزارت فرهنگ هم اشکالی پیش نیاید این است که بنده پیشنهاد می کنم این لایحه مقدم برسایر مطالب جزو دستور واقع شود

رئیس ـ آقای دکتر کشاورز

دکتر کشاورز ـ بنده با این پیشنهاد مخالفم خواستم خدمت آقایان عرض کنم که مخالفت دراین موضوع مخالفت با تعلیمات اجباری نیست . آقای دهستانی و آقای حاذقی راجع بمحاسن تعلیمات اجباری فرمودند کسی مخالف نیست فرمودند یك روز هم درتصویب این قانون مؤثر است بنده تعجب میکنم که آقایانی که این قدرمدافع لایحهٔ تعلیمات اجباری هستند و سنشان اقتضا دارد چرا بیست و سه سال مردم ایران را بی سواد نگاه داشتند که حالا میفرمایند یك روز هم مؤثر است مجلس شورای ملی باید اول تکلیف انتخابات نقاطی راکه تمام شده است معلوم کند بعد وارد مطالب دیگر بشود این‌را هم عرض میکنم باید آقایان این را در نظر بگیرند که تمام آقایان ثروتمند نیستند وحقوق اغلب از اینها که از شغلشان صرف نظر کرده اند در زندگانیشان مؤثر است وحالا هم همینطور بلاتکلیف مانده‌اند بنابراین اول موافقت بفرمائید که اعتبارنامه ها مطرح شود بعد هم لایحه تعلیمات عمومی که مربوط به اضافه دادن حقوق است و مربوط به تعلیمات عمومی متأسفانه نیست مطرح شود .

رئیس ـ رأی می‌گیریم به پیشنهاد آقای حاذقی آقایانی که موافقند بامطرح شدن لایحه تعلیمات اجباری قیام فرمایند (اغلب برخاستند) تصویب شد . آقای فرمانفرمائیان پیشنهاد کرده‌اند . که اعتبارنامه‌ها بماند برای جلسه یکشنبه اگر مخالفی نیست بماند برای جلسه یکشنبه (صحیح است)

گزارش کمیسیون بودجه راجع باعتبار تعلیمات اجباری مطرح است . ماده واحده قرائت میشود :

ماده واحده ـ وزارت فرهنگ مجاز است مبلغ پنجاه میلیون و چهارصد هزار ریال اعتبار اضافی اعطائی بوزارت فرهنگ درامسال را ازاول مهرماه ۱۳۲۳ بمصرف اجرای قانون تعلیمات اجباری ازحیث ترمیم حقوق واجرای اشل جدید منظور درمادهٔ ۱۲ قانون تعلیمات اجباری (باستثنای تبصرهٔ ۱ وتبصرهٔ ۲ آن) وتأسیس وتکمیل دانشسراهای مقدماتی و کلاسهای کمك آموزگاری و تأسیس و تکمیل آموزشگاههای مراکز و شهرستانها و هزینه های مربوط بآنها و همچنین کمك به آموزشگاههای ملی و کمك بدانش آموزان بی بضاعت برساند.

تبصره ـ اضافه کمك بکارمندان دولت مصوب ۲۳ شهریور ۲۲ شامل آن قسمت ازترمیم حقوق مربوط باجرای مادهٔ ۱۲ قانون تعلیمات اجباری که بموجب این ماده برقرار میگردد نخواهد بود .

رئیس ـ آقای فرهودی مخالفید بفرمائید .

فرهودی ـ بنده اولاً نمیدانم لایحهٔ که امروز مطرح است ازلحاظ مقررات پارلمانی چه‌عنوانی دارد من آنچه که از مقررات نظامنامه میفهمم این است که فقط بدو صورت میشود یك موضوعی را درمجلس بنام قانون مطرح کرد و تصویب کرد یك صورت این است که دولت لایحهٔ بیاورد و البته آن لایحه اگر فوری نباشد به کمیسیون میرود و کمیسیون گزارش میدهد و درمجلس مطرح میشود صورت دیگر این است که طرح قانونی باشد که عدهٔ از آقایان نمایندگان امضا میکنند و به کمیسیون مبتکرات میرود و جریان خودش راطی میکند ومی آید بمجلس وقتی درمجلس

قابل توجه شد به کمیسیون مخصوص خودش میرود ولی وقتی به‌این گزارش مراجعه میکنم می‌بینم که‌این گزارش هیچیك از این دوصورت را ندارد یعنی نه متکی بلایحهٔ دولت است نه‌متکی‌بطرح قانونی‌است(مهندس فریور ـ متکی‌باختیاراتی است که به کمیسیون بودجه داده شده) مخصوصاً چون این لایحهٔ مالی است وزیر دارائی هم علاوه بر وزیر فرهنگ و نخست‌وزیر میبایستی آنرا امضا کرده باشد وحالا که‌باینصورت است بنده نمیدانم که طرحش‌درمجلس شورای ملی چه‌وضعی دارد.آقایان مجتهدین نظامنامه خواهش میکنم دراین‌باب رفع اشکال ازما بفرمایند(مهندس فریور ـ اشتباه میکنید) در هر حال این گزارش مربوط است به تعلیمات عمومی پس جلسهٔ امروز ما یك جلسه ای است که میتوانیم در یکی از آرزوها و آمال ملی بحث کنیم باین جهت بنده از آقایان اجازه میخواهم که‌به‌نیت‌پاك وروح‌وطن‌پرستانه‌قانونگذاران دوره دوم مجلس درود بفرستیم چرا ؟ برای اینکه آنهابودند کسانیکه برای اولین دفعه اصل قانون تعلیمات ابتدائی احباری را برای ما تصویب کردند و بیاد گار گذاشتند و در قانون اساسی فرهنگ درسی و سه سال پیش این عبارت را نوشتند که : تعلیمات ابتدائیه برای عموم ایرانیان اجباری است بنابراین اصول تعلیمات‌اجباری از لحاظ قوانین مایك‌چیز تازهٔ نیست وجزءاصولی است که پیشروان مشروطیت‌ما آنرا پذیرفتند وقبول کردند وبرای ما گذاشتند اگر ازسی وسه سال پیش تا بحال اصل تعلیمات ابتدائی واجباری‌اجرا نشده برای این بوده است که وسائلش فراهم نبوده است والا یك اصل مصوبی بوده است و درقوانین اساسی ماهم بوده است و همهٔ ملیون‌هم خواستار اجرای‌آن بوده‌اند وعلت اینکه‌اجرا نشده برای این بوده است که وسائل اجرای آن نبوده حالا که میخواهیم اجرا کنیم باید به‌بینیم وسیله‌اش هست یا نه . قانونی که در دورهٔ سیزدهم گذشت این قانون در اصل ترجمهٔ بود ازقانون تعلیمات عمومی فرانسه که درسال۱۸۸۲ وضع شده است یعنی این قانون در اصل ترجمهٔ بود از یك قانون شصت سال پیش فرانسه درآنموقع یعنی شصت سال پیش یك اشتباه اساسی درفرانسه وجود داشت درمسئله تعلیم و تربیت. وآن این بود که تصور میکردند توانائی خواندن و نوشتن وحساب کردن بنفسه یك سعادتی است وبایستی این سعادت هدف مطلوب ملت واقع شود (اردلان ـ بعد فهمیدند که اشتباه کرده‌اند) متأسفانه قانون مصوب دوره سیزدهم همین فکر را که جنابعالی میفرمائید اشتباه است تعقیب کرده‌است وبصورت قانون تعلیمات اجباری و عمومی در دورهٔ سیزدهم تصویب شده است وحالا بنده موارد اشتباه آنرا ظاهر میکنم اولاً درقانون دوره سیزدهم دوره تعلیمات عمومی‌را چهارسال قرار داده‌اند که دورهٔ خواندن ونوشتن وحساب کردن باشد و دریکی از موادش که گویا ماده سیزدهم باشد اجازه داده است که کسانیکه شش‌سال ابتدائی‌را تمام کرده‌اند میتوانند در این مدارس معلم بشوند و درس بدهند پس هدف را در آن قانون فقط تعلیم خواندن و نوشتن قرار داده است و آن هم همان روحی است که قانون شصت سال پیش فرانسه داشته است در صورتی که اشتباه است مطابق تجربیاتی که درخودفرانسه شده‌است ومطابق تحقیقاتی که در کشورهای انگلوساکسون شده‌است‌معلوم شده‌است که هدف اصلی‌تعلیمات‌عمومی باید‌تربیت‌عمومی باشد نه‌تعلیم خواندن و نوشتن (صحیح است) اگر بتعلیم خواندن و نوشتن اهمیت میدهیم برای این است که وسیلهٔ باشد برای‌تربیت، خواندن و نوشتن خودش‌غرض بالاصاله و مقصود بالاصاله نیست‌بلکه وسیله است و از این جهت اهمیت دارد بنابراین حالا که ما میخواهیم تعلیمات عمومی را شروع کنیم باید از تجاربی که دیگران کرده‌اند استفاده کنیم و هدف خودمان را یك نوع تربیت ملی قرار بدهیم و صفاتی را که یکنفر ایرانی

امروز لازم‌دارد درضمن این هدف منظور کنیم و در ضمن اجرای قانون تعلیمات عمومی بآن منظور برسیم . درمدارس فعلی ما برنامه‌اش و همچنین طرز تحصیلاتش باز اقتباس از فرانسه است یعنی از همان فرهنگ شصت سال پیش (دکتر آقایان ـ و بسیار بد است) و بسیار هم بد است و تعلیمات عمومی را هم همینطور میخواهید عملی کنید همین عیوب را الآن درمدارس فعلی می بینیم بطوریکه محسوس‌است که نونهالان و نوجوانانی که در مدارس امروز تحصیل میکنند هر کدام که بیشتر حافظه خودشان راپر میکنند مامیگوئیم خوب تحصیل میکنند شاگرد برجسته ما امروز چه در مدارس ابتدائی و چه مدارس عالی آن کسی است که بیشتر حافظه خودش را پر کند .

متفکرین‌خود فرانسه‌ازاین طرز تعلیمات‌بستوه آمده‌اند و ناله شان بلند شده است حالا بنده قول یکی از وزرای فرهنگ فرانسه را برای شما میخوانم : ژول سیمون یکی ازوزرای‌فرهنگ‌فرانسه‌است(مهندس فریور ـ این‌جرجیس را از کجا پیدا کردید ؟) اینطور میگوید : « ما دیگر فن تربیت نداریم در مدارس ما شاگردان و جوانان را صاحب معلومات و دیپلم‌ود کتر در علوم میکنند اما آدم و مرد تربیت نمیکنند وبرعکس پانزده سال تمام بتخریب صفات مردی و شخصیت آنها صرف میشود » (این قول وزیر فرهنگ فرانسه است که‌حالا آن‌روش راما تعقیب کرده‌ایم) بعدمیگوید: « مدارس‌عالیهٔ مابجامعه‌یك مردمتفنن ومسخره آمیز تسلیم میکند که نه عضلات دارد و نه از حائلی‌جستن میتواند » (فریور ـ این شخص کی مرحوم شده است) این قول سال ۱۹۲٤ است و این شخص هنوز هم مرحوم نشده مگر در حوادث جنگ مرحوم شده باشد . « وبرعکس هر چه‌دارد (جوانهای فرانسه البته) عبارت از مقداری معلومات بیمصرف‌است و درمقابل آن لازمترین چیز ها را نمیدانند نه بخود و نه بدیگری رائی نمیتواند بدهد و راهنمائی کند و خود محتاج‌اداره شدن است و چون احساس ضعف درخود کرده و تکیه گاهی هم از خود ندارد بگردن دولت‌می‌افتد و میگوید حکومت باید ما دستگیری کند » ملاحظه بفرمائید عین این روحیه کم و بیش درجوانان ما که امروز از مدارس بیرون می‌آیند هست چرا ؟ برای اینکه ما هم همان روش را تعقیب کردیم حالا این اشتباه را هر کس کرده‌است من نمیدانم ولی‌تصدیق میفرمائید که رجال فرانسه هم خودشان بدلیل مشاهده و تجربه از دست این طرز غلط تعلیم و تربیتشان بستوه آمده‌اند متأسفانه فرهنگ ما هم کم و بیش همین رویه را تابحال تقلید کرده است حالا هم که ما میخواهیم تعلیمات عمومی را شروع کنیم باز روح تعلیمات‌لاتینی‌رامیگیریم‌درصورتیکه‌بااین‌تجربیات‌مابایستی درتعلیمات عمومی هدف خودمان را تربیت مردم قرار بدهیم یعنی ببینیم که نونهالان و جوانان و مردان کشور به دارا شدن چه صفات و خصائلی محتاج هستند و روش تعلیمات و تربیت خودمان راطوری بکنیم که آن صفات را درمیان جوانان ما تولید بکند و آن خصائل را تقویت کند پس تعلیمات عمومی نباید باشدحق این است که گفته شودتربیت عمومی تربیت‌عمومی را کی میکند ؟ مربی میکندازآقایان انصاف میخواهم یك بچه که در سن سیزده، چهارده‌سالگی این مدارس ناقص ابتدائی را طی کرده باشد و شما مطابق قانون دورهٔ سیزدهم میخواهید او را معلم کنید او میتواند مربی‌باشد ؟! یك کاغذی امروز صبح مدیر یکی ازروزنامه ها بمن داد که خیلی جالب توجه است یکی از مدیران جرائد که از زحمت کشیده های فرهنگ است و در نوشتن مقالات فرهنگی و کتب فرهنگی و نوشتن مقالات تربیت بدنی سابقه زیادی دارد این شخص بچه خودش را فرستاده است بیکی‌ازاین‌مدارس‌دولتی که‌درخیابان ژاله‌است‌این‌بچه رابیرون کرده‌اند و گفته اند که‌موی‌سرش‌بلند است‌همانساعت پدرطفل رفته است‌وزارت فرهنگ وبمعاون وزارت‌فرهنگ

واداره تفتیش نشان داده است که آقا این این‌موی‌سرش‌بلند است و گفته‌اند خیر بعد آن شخص شرح مفصلی نوشته است بمدیر مدرسه که‌این‌طرز تعلیم وتربیت نیست بنا برفرض‌بچه من یا بچه کسی دیگر را اگر میخواهی بیرون کنی اینطور جلوی‌پانصد نفرشاگردنباید بگوئیدبروبیرون‌این‌روحیه‌طفل راخراب میکند بایدرقتی‌بچه‌هارفتند سرکلاس‌اورابخواهی بفرستی‌وموی سرش‌را اصلاح کند خلاصه یك کاغذی روی اصول روان شناسی وروی اصول تعلیم وتربیت بمدیر مدرسه نوشته است واساساً هم بایدیك همکاری کافی بین مدیرمدرسه و معلم و اولیای اطفال باشد تا بچه تربیت شود آنوقت مدیر مدرسه یك جوابی‌نوشته است برای آقایان میخوانم : پاسخ نامه شماره ۴۳۸ اشعار میدارد که جواب‌چندنقطه، خاموشی است یعنی جواب ابلهان خاموشی‌است و گفته اند مه فشاند نور و سك عو عو کند این کاغذی است که به تاریخ دیروز و با نمره و روی کاغذ شیرو خورشیددار در جواب یك ولی طفل یك مدیر مدرسه که در همین خیابان ژاله است نوشته !

فراقی ـ کاغذی هم که او نوشته است بخوانید شاید هرزگی کرده باشد ، بی‌ادبی کرده باشد)فرض کنیم که‌یك ولی طفل بی ادبی هم کرده باشد مدیر مدرسه‌باید این ولی طفل‌راتربیت بکند نه اینکه فحش‌بدهد (صحیح است)پس ملاحظه میفرمائید این مدارسی که ما داریم دستگاه تربیت نیست‌و این کاغذمدیر مدرسه‌اش است . قانونی راهم که‌شما میخواهید اجرا کنید غایت آمالش این است که خواندن و نوشتن را بیك عدهٔ یاد بدهد ولی تربیت را یاد نمیدهد حالا ملاحظه بفرمائید که در کشور های انگلوسا کسون بچه ها را چه جور تربیت میکنند تعلیمات در آنجا عموماً جنبهٔ عملی دارد و از محسوسات طفل برای اینکه چیزی بهشان یاد بدهند استفاده میکنند و جنبهٔ حفظ کردن ندارد و در عین حال احساسات وطن پرستی و ملی هدف تربیت انگلوساکسون است در این خصوص باز هم بوسائل عملی متوسل میشوند مثلاً پرچم ملی را بالای کلاس ها میزنند که اهتزاز آن در نظرشاگردان باشد بشاگردان یاد می دهند که هر روز صبح در مقابل پرچم نغمات ملی بخوانندو بآن احترام بگذارند و بیرقهای کوچکی‌دست شاگردان میدهند که در هنگام ورزش با آن بیرقها طوری حرکت کنند که یك حال ظفر و جنگجوئی درشان پیدا شود (فرمند ـ سابقاً هم این چیزهااینجا بود) و بعد هم آن پرچم را بروی قلب خودشان بگذارند و فشار بدهند برای اینکه از بچگی احساسات ملی وطن پرستی در درون آنها تولید شود بنا بر این ما باید در تعلیمات عمومی هدف خودمان را تربیت قرار دهیم و به بینیم‌از حیث اخلاق و رفتار وصفات‌عمومی‌وملی اهل‌این‌مملکت بچه چیزاحتیاج دارند همان صفات را در آنها تولید کنیم و در تربیت مردم در آن صفات کوشش کنیم (رفیع ـ خدا شناسی‌فقط) والا اگر صرف خواندن و نوشتن باشد یا از لحاظ تربیت کار بیحاصلی است یاقضیه دزد میشود وچراغ . حالا فرض کنیم قانون تعلیمات عمومی که دردورهٔ سیزدهم تصویب شده‌است این نواقص را ندارد و پاك و سالم است آقای وزیر فرهنگ هم با یك حسن نیتی میخواهند آنرا اجرا کنند پیش از شروع باجرای تعلیمات عمومی در هر کشوری چهار عنصر، چهار رکن لازم است که‌موجودباشد تابشود تعلیمات‌عمومی را شروع کرد یکی معلم، یکی برنامه یکی کتاب چهارم، محل و ساختمان مدرسه بنده از آقای وزیر فرهنگ میپرسم که‌از این‌چهاررکن ضروری که گمان‌نمیکنم‌احدی بتواند منکر آن بشود کدامش‌را حاضردارید ؟ راجع بمعلم بنده تصدیق‌میکنم که از سال ۱۳۱۳ که دانش سراها تأسیس شد تا بحال ما بیش از پنجهزار آموزگار تربیت شده در دانشسراها تربیت کرده ایم و اینها واقعاً آموزگاران خوبی هستند و شغل شریف آموزگاری را بوجه خوبی انجام داده اند اما اینها در مدارس فعلی مشغول کار هستند

یعنی در مدارسی که برای تعلیمات اختیاری دارید و اگر بخواهید اینها را ازاین مدارس بیرون‌ببرید و بمدارسی که برای تعلیمات اجباری باز میکنید بخواهید بگذاریـد این نقض‌غرض است اگر بخواهید اشخاصی را از کوچه وبازار جمع کنید و معلم کنید که آنها جنبهٔ تعلیم و تربیت ندارند که بتوانند کاری برای‌شما بکنند . دوم مطلب اساسی‌برنامه است البته بنده میدانم برنامه‌ابتدائی راشورای عالی فرهنك تصویب کرده است ولی متأسفانه این برنامه هم روی اصول برنامه‌های لاتینی است وافراد را بی اراده وسست ولرزان بار خواهد آورد بنا بر این خوبست آقای وزیر فرهنگ بفرمایند که‌در باب برنامه چه نظری‌دارند‌آیا واقعاًحاضر هستند که یك تحول فرهنگی در باب اصلاح روش تعلیم و تربیت شروع بکنند یا خیر ؟ مدارس ما امروز حقیقتش این است که انگل بجامعه‌تحویل‌میدهد درصورتیکه بایستی گلبول قرمز تحویل دهداگر شما توانستید که یك اقدام اساسی در روش تعلیمات بکنید البته هم‌این‌مدارس‌فعلی‌مفید خواهدبودهم‌مدارس‌بعدوالا یك‌موسسات‌مضری‌رابر مؤسسات مضر فعلی اضافه‌میکنیدواین صحیح نیست. موضوع سوم کتاب است کتاب درتعلیمات عمومی اهمیت زیادی داردهم کتاب برای معلم بایستی باشدهم برای‌شاگرد و کتابهائی که برای تعلیمات عمومی‌مصرف‌میکنید دارای یك شرایط خاصی‌بایستی باشداز حیث مطلب وازحیث گراور و ازحیث چاپ و کاغذ که واقعاً نشانهٔ یك صنعت ظریفی باشد برای این که شاگرد را سرشوق بیاورد و متوجه کتاب ومطالب آن بشود و بنده نشنیدم که حتی یکجلد کتاب برای‌این منظورحاضرشده باشد ویك‌جلد کتاب برای تعلیمات عمومی حاضر نشده بنا براین با کدام کتاب میخواهید تعلیمات‌عمومی را شروع کنید؟ (ساسان ـ مقصود تظاهر است مقصود که اجرای تعلیمات‌عمومی نیست) بنده کـه مسئول تظاهر دیگران نیستم بنده باید عرایضم را بکنم شاید نظری باشد که بخواهند بچه ها را بی کتاب بار بیاورند واینهم کاربنده و آقای وزیر فرهنك‌نیست‌یك‌فلاسفه‌ای مثل سقراط لازمست که بتوانند بچه ها را بی کتـاب تربیت کنند کارما مردمان نیست . لازمتر ازهمه رکن چهارم‌است که‌آن محل مدرسه‌است بنده میخواستم ازآقای وزیرفرهنك بپرسم که برای‌محل‌این مدارس که میخواهید تأسیس بکنید چه فکری کرده‌اید؟ بنده با تجربه وسابقه هیجده ساله‌ای که در فرهنك دارم اینطور تشخیص میدهم کـه بچه اگر بدون تحصیل توی هوای‌آزاد بدود وتفریح‌کند توی مزارع جست وخیز کند توی باغها از درختها بالابرود ترجیح میدهم باین که اورا بیاورند و ببرند در یك بیغولهٔ مرطوبی که از این و آن اجاره کنند حبسش کنند که در آن جا چندتا شعر یاد بگیرد یا این که جدول ضرب را چند جور بلد شود و حفظ شود وجواب بدهد بچه را اگر بحرکت و نشـاط طبیعی واگذار کنید ودر یك‌جای بد برای تحصیل نبرید بهتراست شما هدفتان سن بین شش وسیزدهٔ سال است آقایان میدانند که این سن شش تاسیزده سنی است که در این سنوات بچه رشد سریعی میکند و این سن موقع رشد طبیعی اطفال است بهمین جهت است که اطفال در این سن ها باید درهوای آزاد و هوای پاکیزه باشند و در یك اطاقهائی نباشند کـه جنبهٔ تهویه وبهداشتش کامل نباشد . بنده از آقای وزیر فرهنگ میپرسم آیا یك اطاق با این وصفی که عرض کردم حاضر کرده‌اید کـه میخواهید تعلیمات عمومی اجباری را شروع کنید یانهٔ؟ سه وزیر فرهنك داشتیم پشت سرهم یکی مرحوم اعتماد الدوله بود یکی آقای حکمت یکی هم آقای مرآت اینها زحمات زیادی کشیدند برای ساختمان مدارس (بهادری آقا اعتمادالدوله غیرازمرآت است قاطی‌نکنید مرآت‌خیانت بدین و آئین و ناموس مملکت کرده است) بنده از آقای دکترمعظمی آقای مهندس فریور آقای دکتر زنگنه میپرسم شما ها که اروپا بوده‌اید مرآت چطور بود (مهندس فریور بسیار خوب بود) آقای بهادری شمـا کـه اطلاع ندارید چه میگوئید بنده که هیجده‌سال درفرهنك بوده‌ام میدانم زحمت کشیده است (بهادری ـ خیانت بدین و آئین کرده است این بی ناموسیها را آنها کردند) (زنگ رئیس ـ دعوت بسکوت)

عرض کنم اعلیحضرت همایون شاهنشاهی چه در دورهٔ ولایتعهدی و چه بعد از آن همیشه تأکید میفرمودند که میبایستی اول برای مدرسه جا ساخت بایستی ساختمانهای جدید وصحیحی برای مدرسه ترتیب داد بعد مدرسه دائر کرد بنده ازفردفرد آقایان خواهش دارم که یك اقدامی بفرمایند (این هم یك پیشنهادعملی است) و آن این است که یك روز تشریف ببرید باین مدارس جدیدی که مرآت ساخته (هاشمی - حرف خودتان را بگوئید اسم اشخاص را نبرید) و بعدهم بروید بیکی ازاین مدارس که دراین حیاط های اجاره ایست و دو طفلی را که دو یا سه سال در این دو نوع مدرسه درس خوانده‌اند مقایسه کنید و تفاوت رشد ووضع مزاجی و جسمانی این دو طفل را به بینید چقدراست آنوقت مسلم میشود که محل و ساختمان چه اندازه در صحت اطفال مؤثر است . بنابراین آقای وزیر فرهنك شما می خواهید شروع باجرای تعلیمات عمومی بکنید بدون اینکه وسایلش فراهم شده باشد موقعی که اصل قانون تعلیمات اجباری از مجلس دوم میگذشته است مرحوم صنیع‌الدّوله وزیر معارف بوده است نمایندگان آن دوره بایك فشار و بایك حرارت وطن پرستانهٔ میخواسته‌اند اصل سوم قانون اساسی فرهنك را راجع باجباری بودن تعلیمات بگذرانند مرحوم صنیع‌الدوله آمده‌است پشت این تریبون و گفته‌است شما که میخواهید این قانون را تصویب بکنید فردا مردم بچه هایشان را میآورند ومیگویند که مجلس تصویب کرده و باید تعلیمات عمومی و مجانی باشد (اجباری پیشکش شما همین بچه‌های داو طلب را بپذیرید) مرحوم صنیع الدوله آن مرد روشن فکر گفته‌است من که حالاجا ندارم من که ساختمان ندارم من که حالا یك ساختمانی که صد نفر را جا بدهد ندارم چطور میتوانم اینکار را اجرا بکنم و جواب مردم را چه بدهم . مرحوم صنیع‌الدوله در سی و سه سال پیش آن مرد روشن فکر باین مطلب توجه داشت که تعلیمات عمومی را وقتی میشود شروع کرد که وسائلش ازهرجهت فراهم باشد حالاهم همین وضعیت راآقای وزیرفرهنك دارند پنج میلیون و چهار صد هزار تومان اعتبار می گیرید برای اجرای قانون تعلیمات عمومی فردا مردم میریزند سر شما و در ولایات میریزند سر نمایندگان فرهنك ولایات که حالا که اعتبار اینکار را دارید این بچه ها را ببرید درس بدهید انصافاً با یك چنین وضعیت مشکلی شما چه میکنید این است که بنظر بنده بایستی به این مسائل توجه شود و در این گزارش کمیسیون بودجه بنده هیچ اسمی از کتاب و ساختمان مدرسه نمی بینم بنظر من حق بود که کمیسیون بودجه با کمیسیون فرهنك جلسهٔ مشترکی می کردند و این لایحه را اصلاح میکردند شاید اشکالات آن کمتر میشد آنچه که بنده از این لایحه میفهمم این است که در درجه اول خواسته‌اند حقوق معلمین را ترمیم کنند بنده بااین نظر کاملاً موافقم وبقول مرحوم ناصرالملك دودستی آن را امضاء میکنم و وقتی که لایحه دو دوازدهم تیر و مرداد مطرح بود بنده پیشنهاد کردم که حقوق معلمین مطابق اشل قانونی پراخته شود منتهی دولت و مخبر کمیسیون بودجه آقای فاطمی وعده دادند که درضمن بودجه این نظر را تأمین کنند پس ترمیم حقوق معلمین معنیش این است که از نواقص تعلیمات فعلی یك قدری میکاهیم ترمیم حقوق معلمین این است که میکاهیم از نواقصی که فعلاً برای تعلیمات اختیاری هست نه اینکه تعلیمات اجباری وعمومی را شروع کنیم بنابر این مجلس شورای ملی نباید که بقول آقای ساسان خودش را متظاهر بکند به یك امری که حقیقت ندارد خوب بود که این لایحه را اسمش را میگذاردید لایحه ترمیم حقوق معلمین و همه ماها هم رأی میدادیم وقتی که میگوئید لایحه تعلیمات اجباری پس از گذشتن این قانون ملت وعامه انتظار دارند که یك اقدامات اساسی برای اینکار بشود والا خواهندگفت که مجلس شورای ملی ما را اغفال کرد و فریب داد . در این لایحه آنچه که راجع به تعلیمات اجباری است و بنده تصدیق میکنم یک مطلب است و آن تأسیس دانشسراها است تأسیس دانشسراها برای تربیت معلم لازم است برای اینکه همانطور که عرض

کردم عنصر اصلی برای اجرای تعلیمات عمومی تهیهٔ معلم است و در این لایحه نوشته اند برای تأسیس و تکمیل دانش سرا های مقدماتی از این اعتبار مصرف میشود این را بنده کاملا موافقم و تصدیق میکنم که این یك مقدمه ایست برای تعلیمات اجباری البته وقتی که دانش سرا تأسیس گردید و آنوقت بعد از اینکه آموزگار نزدیك بمعنی واقعی خودش تهیه گردید بعد از تربیت آموزگار میتوانید بگوئید که میخواهیم شروع بکنیم باجرای تعلیمات اجباری ولی برای تأسیس این دانش سرا های جدید یك اشکالی پیش می آید برای اینکه این دانشسرا هائی که شما میخواهید تأسیس کنید مطابق قانون تربیت معلم باید شبانه روزی باشد محل مدرسه شبانه روزی هم محل مخصوصی است و مطابق قانون و حقاً هم لازم است که شبانه روزی باشد چون معلم و آموزگاری که میخواهید تربیت کنید بایستی دوسال انترن باشد و روی اصول خاصی تربیت بشود و شما چنین بنائی ندارید و در مرحله اول برمیخورید بیك چنین اشکالی بنا براین باید اول قضیه ساختمان مدارس که هم ازلحاظ تربیت و صحت اطفال اهمیت دارد وهم از لحاظ تأسیس دانش سرا و تربیت معلم ضرورت دارد حلّ شود و متأسفانه در این لایحه بهیچوجه اسمی از ساختمان بنا نیست پس آقایان ملاحظه میفرمایند که این لایحه از نظر اجرای تعلیمات عمومی آن عناصر اولیه را فاقد است و فقط بنده از این لایحه دو خوشوقتی دارم یکی اینکه وسیله شده است برای ترمیم حقوق معلمین که به عقیدهٔ بنده شریفترین خدمتگذاران جامعه هستند و میبایستی مجلس شورای ملی و دولت تا آن اندازه که میتوانند رفاه حال آنهارا درنظر بگیرند یکی هم اینکه این لایحه یك نویدی بما میدهد در تاریخ مشروطیت اولین دفعه است در ضمن یك قانون که از مجلس شورای ملی میگذرد پنج میلیون و چهار صد هزار تومان اضافه اعتبار داده میشود به فرهنگ و این نشان میدهد که امور مالی و وضع بودجهٔ ما دارد در یك صراط صحیح و خوبی سیر میکند وانشاء الله یك نتیجه درخشانی دربرخواهد داشت . ازطرف دیگر بیاناتی که اعلیحضرت همایونی در روز افتتاح مجلس چهاردهم فرمودند راجع به توسعه فرهنگ ازاین حیث که این لایحه نماینده ترمیم حقوق معلمین است نماینده عملی کردن فرمایشات ملوکانه هنگام گشایش این مجلس میباشد وهمچنین توجهی است که نشان میدهد که عموم آقایان نمایندگان علاقه خاصی برفاه حال فرهنگیان دارند این لایحه از این سه جهت که عرض کردم خیلی خوب است و اسباب تشکر است ولی نام آنرا تعلیمات عمومی نمیشود گذاشت .

رئیس - آقای نراقی

نراقی - بنده اول میخواهم یك گلهٔ ای از آقای رئیس مجلس بکنم که مراقب انجام وظایف خودشان نیستند این ماده واحده بود دیگر کلیات ندارد آنهم راجع است بدادن اعتبار برای اجرای یکی دو ماده از مواد مخصوص قانون تعلیمات عمومی و بحث اینکه این قانون تعلیمات عمومی خوب است یا بد مورد نداشت که مطرح شود چون قانون تعلیمات عمومی در موقع خودش گذشته است وباندازه کافی هم رویش شور شده است و اگرهم یك نواقصی دارد باید در موقعی که قانون اجازه میدهد یعنی موقعی که دولت برای اصلاح آن قانونی میآورد یا طرحی از طرف آقایان نمایندگان محترم پیشنهاد میشود آنوقت میشود رویش صحبت کرد . این اعتبار صرفاً برای اجرای ماده ۱۲ قانون تعلیمات اجباری است بنده برای اینکه آقایان مستحضر بشوند یك مقدمه عرض میکنم قانون تعلیمات عمومی که در دوره ۱۳ آمد یك کلیاتی داشت از قبیل اینکه دوره تحصیل چه جور باید باشد طرز ساختمانها چطور باید باشد معلمین ومتصدیانش چطور باید تعیین بشوند وخیلی چیزهای دیگر داشت . پس از اینکه چند ماه در مجلس مورد شور واقع شد بالاخره این نظر در مجلس مورد قبول واقع شد که اول باید برای رفاهیت و آسایش معلمین فکری کرد تا اینکه شغل معلمی یك شغل شریف و آبرومندی باشد تا یك عده از جوانهای با استعداد وبا هوش رغبت بکنند و بیایند وارد خدمت معلمی بشوند بعد در صدد اجرای قانون

تعلیمات عمومی برآئیم و این نظر را مجلس شورای ملی پسندید و طبق ماده ۱۲ همان قانون این نظر مجلس تصویب شد. ماده ۱۲ مفادش این است که کلیه معلمین مدارس را به پنج دسته تقسیم کرده است برای مدارس ابتدائی که اسمش دبستان است دو ردیف معلم قائل شده است یکی آموزگار و یکی کمك آموزگار و برای مدارس متوسطه یك ردیف که فقط دبیران هستند برای مدارس عالی که دانشکده ها است دودسته دانشیاران و استادان هستند پس این قانون در ماده ۱۲ پنج اشل برای حقوق این معلمین ۵ گانه تعیین کرده است و یك مقدار قلیلی بحقوق سابق آنها افزوده شده نه مقدار گزافی و البته برتبه‌های پائین یك مقدار نسبتاً زیادی و ببالاها یك حقوق خیلی کمی یعنی برای کمك آموزگاران که پائین‌ترین درجات معلمی باشد پایه یك قرار دادند که برابر است با حقوق پایه یك مستخدمین اداری و برای آموزگارانی که دارای دیپلم دانشسراهای مقدماتی که معادل دیپلم متوسط است هستند برای آنها رتبه یك آموزگاری که برابر با رتبه یك و نیم اداری است و بعد دبیران هستند که معلمین مدارس متوسطه باشند که حداقل معلومات آنها داشتن لیسانس است اینها حداقل پایه یکشان ۳ برابر پایه یك اداری است و بعد دانشیاران چهار برابر و نیم این اشل است که برای اینها درست کرده‌اند نه اینکه تصور بفرمایند که پایه های بالا بهمین ترتیب بالا میرود خیر اینطور نیست حداکثر رتبه ای که آنها دارند مقابل با ۶ اداری میشود و این رتبه‌ها همانطور که عرض کردم خیلی کم و به نسبت ضعیفی بالا میرود این رتبه‌ها یعنی دبیر که رتبه یکش سه برابر رتبه اداری است ولی رتبه دهش برابر رتبه ۹ اداری است پس خیلی در نظر گرفته نشده است و این ماده ۱۲ این است که این اشل تازه را برای حقوق معلمین برقرار کرده است و طبق این اشل وقتی که حقوق معلمین داده شد شغل معلمی شریف میشود و آبروئی پیدا میکند و از این به بعد جوانان زبرك و با استعداد هم ممکن است که تمایلی پیدا کنند و وارد این حرفه بشوند. الآن ملاحظه بفرمائید از سالی که دانشکده‌ها شاگرد می‌پذیرند شاگردهای بااستعداد و با هوش اول میروند بدانشکده فنی و پزشکی و دانشکده حقوق و آن ضعفا و بیچارگان که جائی نمی‌پذیرند آنهارا میمانند برای دانش‌سرای عالی ولی وقتی که این اشل اجرا بشود ویك احترامی هم برای شغل معلمی قائل بشوند احتمال میرود که جوانان بهتری که استعدادشان هم بیشتر است وذوق تدریس و تعلیم درشان هست مایل بشوند که وارد این حرفه بشوند این نظری است که مجلس ۱۳ پیدا کرد ویك ماده نسبتاً مهمی هم هست در این قانون و آن این است که معلمین فعلی اکثرشان یعنی در حدود ۹۰ درصد از آنها کنتراتی هستند یعنی قراردادی و اینها راهم با یك شرایط و ترتیباتی یعنی آنهائی که سابقه و استعداد و ذوق دارند آنهاراهم وارد خدمت رسمی بکنند و برای این موضوع هم خیلی سخت گیری شده است بطوری که برای دبیران ده سال سابقه خدمت متوالی قرار داده اند که هر کس که ده سال سابقه تدریس در مدارس داشته باشد وبرای اشخاصی که دارای دیپلم هستند ۵ سال سابقه‌تدریس اگر بدون دیپلم باشند همانطور که عرض کردم با ۱۰ سال سابقه تدریس وارد خدمت رسمی میشوند برای آموزگاران ۵ سال سابقه تدریس قائل شده اند که اگر ۵ سال سابقه تدریس داشت و تصدیق دوره اول متوسطه داشت او میتواند رسمی بشود ولی اگر تصدیق نداشت با ۵ سال سابقه خدمت کمك آموزگار میشود و این هم یك کمکی است که ماده ۱۵ کرده است چون احتمال میرود که از عده کثیر معلمین قرار دادی نصف یا ثلثشان مشمول این قانون بشوند و وارد خدمت رسمی بشوند و البته این‌هم خودش یك نواقصی دارد که انشاءالله آقای وزیر فرهنگ توجه میفرمایند و آن نواقصش را رفع خواهند کرد و شاید یك نواقصی هم داشته باشد که لازم باصلاح باشد وباید به مجلس بیاید. بنده استدعا میکنم از آقای وزیر فرهنگ چون اسمی از ماده ۱۵ برده نشده ایشان درمجلس صریحاً قول و اطمینان بدهند که ماده ۱۵ راهم در ردیف همین مواد بهش اهمیت بدهند و اجرا بکنند و گویا کمیسیون بودجه‌هم این ملاطفت ومهربانی‌را کرده است ووعده کرده است که یك اعتبار کافی دردسترس

وزارت فرهنگ بگذارد که بتواند ماده ۱۵ را هم اجرا کند و یکی دیگرهم در ماده واحده دوتا تبصرهٔ که آن ماده ۱۲ داشته است اجرایش را معلق کرده است ببعد و حال آنکه آن دو تبصره هم یك چیز مفیدی بود و زیاد هم خرج نداشت و البته حالا با تنگی بودجه و کمی اعتبار نمیشود تعهد کرد که آن دو تبصره را بموقع اجرا بگذارند و آن این بود که هرمعلمی که متأهل بود باندازه نصفسیا ثلث حقوق پایه یك را بعنوان کمك باو میدادند و تبصره دیگرش این بود که اگر معلمی‌را بعنوان نظامت یا ریاست یا بازرسی تمام اوقاتش را گرفتند یك کمك مختصری وزارت فرهنگ حق‌داشته باشد بهش بدهد واین راخواهش میکنم که این اعتبار مختصر را هم در دست رس وزارت فرهنگ بگذارند که دیگر اینجا ملاطفت مختصر نسبت‌به معلمین مدارس وصله دارنشود و گوشه‌اش سوراخ پیدانکند اما آقای فرهودی چندکلمه راجع به کلیات فرمودند که اگر جواب گفته نشود ممکن است اسباب تشویش خاطر بشود بنده خیلی متأسفم که ایشان بعنوان کلیات صحبت کردند ولی متن قانون را ملاحظه نفرموده بودند. تعلیمات عمومی ما ٤ ساله نیست و صریحاً قید شده است که دوره تعلیمات عمومی ٦ ساله است اگردربعضی دهات وشهرستانها موجبات‌اجرایش فراهم نباشد فعلاً درآن محل‌های بخصوص ٤ ساله است ولی خود قانون ٦ ساله است اگراجازه بفرمائید بنده متن قانون را بخوانم: ماده ۲ ــ دوره تعلیمات ابتدائی اجباری ٦ سال است برنامه تحصیلات و کتابهای دبستانی با رعایت مقتضیات نقاط مختلف کشور ممکن است متنوع‌باشد تألیف‌وطبع کتابها را وزارت‌فرهنگ بارعایت اصول آموزش وپرورش خاصه تربیت اخلاقی و تقویت حس دینی کودکان عهده دار خواهد بود پس هیچ این جا قید نکرده است که اختصاصاً ٤ سال است و یك نکته دیگر فرمودند که وزارت فرهنگ علت این که ٤ سال را تعیین کرده است این است که معلمین آنها صاحبان تصدیق ٦ ساله باشند در این قانون چنین چیزی نیست در این قانون دو ردیف معلم قرار داده است برای اجرای این قانون یکی آموزگاران هستند که باید دارای دیپلم از دانشسرای مقدماتی باشند یعنی دیپلمشان معادل دیپلم دوره کامل متوسطه است و یکی هم کمك آموزگاران وقید کرده‌است که اگر آموزگار باندازه کافی نبود در صورت اضطرار بتوانند در ولایاتی که دبستان ندارند کلاسهای کمك آموزگاری دائر بکنند و کلاسهای کمك آموزگاری معلمینی را که چندین سال سابقه تدریس دارند می‌پذیرد...

فرهودی ــ تبصره ماده ۱۳ راهم‌بخوانید

نراقی ــ ... ومعلمینی را می‌پذیرند که گواهی‌نامه ٦ ساله ابتدائی داشته باشند بعداز دوسال تحصیل در آن‌مدرسه آنوقت کمك آموزگارمیشوند اول ۵ سال سابقه تدریس‌وبعد داشتن‌تصدیق شش‌ساله ابتدائی‌وهمچنین دوسال تحصیل‌اضافی این کمك آموزگار میشود. این است که درمتن قانون هیچ‌قسم کوتاهی‌نشده است وهمه جاراه‌اجرایش‌بازشده‌است‌و چیزهائی که ایشان فرمودند بعنوان کلیات بعقیده بنده بیك حماسه بیشتر شبیه بود تا به موافقت ومخالفت بااعتباراجرای یك‌ماده‌بخصوص‌ازقانون تعلیمات عمومی. بنده خوب‌خاطرم هست که یکوقت در یکی از مجلات تهران یك موضوعی را موردبحث واقتراح‌قرارداده بودونظریات‌اشخاص‌رامیخواست وآن این بود که اگرما یك اعتبار مختصری‌داشته باشیم‌این را صرف تعلیمات عالی بهتر است بکنیم یا صرف تعلیمات ابتدائی؟ اشخاص‌مختلفی در این موضوع‌شرکت کردند که غالب آنها به منصب‌وزارت ونمایندگی مجلس وسایرمقامات عالیه‌رسیده بودند حالاهم هستندبعضی‌هاشان وازجمله‌کسانی که شرکت کرده بودند همین آقای تقی‌زاده بودند که‌ایشان اینطور اظهارعقیده کرده بودند که هرچه اضافه اعتبار برای وزارت‌فرهنگ‌بدست میآید دردرجه اول‌باید صرف‌تعلیمات عمومی وابتدائی کرد ولواینکه هیچ وسیله‌هم در کار نباشد این قسم اظهار عقیده کرده بودند که آن‌آخوندی که دریك ده نشسته است‌ورفع احتیاجات شرعی‌ودینی مردم رامیکند روی حصیر پارهٔ نشسته است و کاغذ برای اهل ده مینویسد

بهمان شغل اگر پول بدهند که بچه‌های ده‌راهم روزی چند ساعت الف با بهشان درس بدهد این عمل را بنظر من مقدم بایدداشت برسایراقدامات‌البته اگر کلاس خوب وآفتاب گیر وروشن و مدارس وسیع با اسباب ورزش و با اسباب تفریح داشته باشیم چه بهترازاین ولی تاوقتی که بودجه ما کفایت نمیکند ووسائل دردسترس نیست نباید ازباسواد کردن بچه دهاتی‌بیچاره‌ای که ممکن‌است باماهی ۵۰ تومان ۶۰ تومان که میشود بیك آموزگار داد که برود توی ده اینها را باسواد بکنداز اینهم‌مضایقه کرد بعقیده‌بنده کسانیکه‌باقانون‌تعلیمات عمومی بعنوان اینکه تشریفات کلیش موجود نیست بعنوان اینکه مدرسه عالی ۸ طبقه هنوزساخته نشده کتابخانه‌های مجللی برایش موجود نیست و بعنوان اینکه معلمین‌دیپلمه و لیسانسیه دردسترس مانیست و بااین قانون مخالفت‌میکنند اینها کسانی هستند که یا کمی صاحب ذوق سلیم نیستند و یا واقعاً روی یك اساس و پایه ای مخالف و پیشرفت سعادت این کشور هستند.

رئیس ـ آقای وزیر فرهنگ

فرهودی ـ بنده مطابق ماده ۱۰۹ توضیحی دارم بعد از فرمایشات آقای وزیرفرهنگ عرض میکنم.

رئیس ـ مگر کسی بشما افترائی زده است اگر به شما افترائی بزنند آنوقت حق صحبت دارید.

وزیر فرهنگ ـ آقای فرهودی درضمن بیاناتشان اشاره فرمودند بطرز تدریس و اینکه برنامه و طرز برنامه ما از دولت فرانسه گرفته شده‌است ملاحظه بفرمائید که در ضمن برنامه دولت که تقدیم شده است تجدید نظر در برنامه های تحصیلی ذکر شده است و عقیده هیئت دولت بود که باید در این برنامه ها دقت کرد و تجدید نظر کرد و مطالعه کرد که کدام تربیت از این سیستمهای تربیتی انگلوساکسون یا لاتین برای ما بهتر است چون این امر نظری است و هر کس نظری دارد و دلایل موافق ومخالف زیاد است در موقعی که این امر طرح میشود بنده لز تمام آقایانیکه ذی‌نظر هستند دعوت‌میکنم ونظرشان رامیخواهم که کمکی برای حل این مسئله بشود و بعد اشاره فرمودند به‌بچه‌ایکه با پدرش بمدرسه رفته‌است وازطرف مدیر مدرسه باپدرش این‌معامله ورفتار بدشده‌است بنده‌ازاین قضیه مسبوق شدم و متأسف شدم و بلا فاصله هم دستور دادم که آن‌مدیر بی ادب را از کار خارج کنند.

اردلان ـ موقةً بیرون کنید.

وزیر فرهنگ ـ خوب البته تصدیق بفرمائید که کسی که اینکار را بکند شایسته برای مدیریت یك مدرسه ای نیست وباید اصلاً اورا اخراج کرد (صحیح است) وفرمودند که چهار رکن ضروری هست که روی این ٤ رکن ضروری آیا فکرش شده است یا نشده است که میخواهید این کاررا بکنید و اشاره فرمودند بمعلم البته‌در درجه اول صحیح‌است وقانون تعلیمات اجباری‌هم قدم اول را تربیت معلم قرارداده است وما هم درقدم اول‌همانرا اجرامیکنم یعنی‌دانشسراهائی که لازم است تأسیس میکنم همچنین کلاس های کمك آموز گاری را تأسیس‌میکنیم والبته باندازه‌ای که‌لازم‌است از کسانیکه بتوانند در آنجا وارد شوند معلم تربیت میکنیم و البته این مسئله قابل توجه است و بعد فرمودند که برنامه ها چه حالی دارد آیا وزیر فرهنگ در نظر دارد که‌تجدید نظری بکند یانه؟ بنده‌عرض میکنم که تجدید نظرخواهدشد و هر کدام که مصلحت باشد عمل خواهد شد و تا وقتی که این تجدید نظرعملی بشود مطابق برنامه سابق عمل خواهیم کرد و این منطقی نیست که الآن برنامه‌ای که جاری است آن را کنار بگذاریم بخیال‌اینکه یك برنامه دیگری‌درست خواهیم کرد و همینطور مدارس معطل باشند واطفال مادرس نخوانند. راجع بکتاب فرمودند البته تصدیق میکنم که در قسمت کتاب نواقص زیاد است و البته این نواقص رفعش تدریجی است و مدت میخواهد تا عملی بشود و بعد راجع بنواقص ساختمانهای مدارس فرمودند و این‌را هم تصدیق میکنم این کار وسیله میخواهد که بتدریج البته درست خواهد شد مطلب چهارم راجع بمحل مدرسه فرمودند ما برای تمام مدارسی که داریم وبعدتأسیس‌خواهیم کردالبته محل‌صحیحی و مناسبی نداریم ولی بعداً آنها را درست خواهیم کرد. و فرمودند که ترجیح میدهند که بچه ها درس نخوانند و

در کوچه ها بگردند تا اینکه در این قبیل مدارس تحصیل بکنند. این درست مثل این میماند که ما بگوئیم‌چون‌خانه های‌ما‌مرطوب است ومناسب وصحیح نیست ونمیشود تویش زندگی کرد بهتر است بیرویم در کوچه‌ها و بیرون از خانه زندگانی‌بکنیم‌درصورتیکه‌این‌صحیح‌نیست‌خیلی‌خانه‌هاهست که‌مرطوب‌ومخالف صحی است‌حال‌ماباید در کوچه‌هازندگی بکنیم‌ودر خانه نرویم؟! ولی البته اینراتصدیق میکنم که تا اندازه‌ای که میسر باشدالبته‌باید درخانه های تازه‌ساززندگی کرد ولی اگر نشد بنده بهتر میدانم که در همان خانه های کثیف بچه برودودرس‌بخواند ودر کوچه‌ها نگردد‌وفرمودند مرحوم‌صنیع‌الدوله این‌جا اظهار کردند که ما مدرسه نداریم ولی از آن وقتی که ایشان این اظهار را فرمودند تا بحال تفاوت خیلی زیاد است برای اینکه ساختمانهادر شهر خیلی زیاد شده است و بناهای دولتی‌خیلی زیاد است وامروز یك جاهائی رامیشود پیدا کرد که مناسب باشد و بشودمدارس را در آن جا تأسیس کرد واطفال تحصیل بکنند وفرمودند که تمام این اعتباری که گرفته میشود صرف تأسیس چند دانشسرا میشود این را خواستم عرض کنم که اینطور نیست بنده صورتش را اینجا دارم‌و به کمیسیون هم‌داده ام‌و آقایان اگراجازه بفرمایند میخوانم (جمعی‌ازنمایندگان بفرمائید) قدم اول و قلم اول همانطوریکه آقای نراقی اشاره فرمودند ترمیم حقوق معلمین‌وهمچنین فراهم آوردن موجبات‌تشویق ودل گرمی آنها است چونکه‌تا معلم تشویق‌نشود و دل گرم نشود وشکمش سیرنباشد نمیتواندبقدر کافی کار بکند(صحیح است) پس باید در درجه اول آنها را تشویق کرد و قلم‌اول این خرج که ۲۶ میلیون‌و ٤۷۵ هزارریال است برای‌ترمیم حقوق است بر طبق‌اشل جدید مندرجه در ماده ۱۲ پرداخت خواهد شد و از این‌مبلغ که ذکر شد ٤۵۸۶ نفرآموزگار و دبیر و دانشیار و استاد از این ترمیم اشل استفاده میکنند قلم دوم تأسیس مدارس جدید است و رویهمرفته در تهران و در شهرستانها ۶۰ دانشسراو دبستان و کلاسهای روستائی تأسیس میشود ودراین قسمت هم سعی خواهد شد که‌قسمت عمده این مدارس در ولایاتی‌باشد که‌اجرای عدالت‌درتأسیس مؤسسات فرهنگی آنها نشده است یعنی در تهران کمتر و در ولایات بیشتر و در ولایات هم نسبت به جاهائی که عقب مانده است بیشتر توجه خواهد شد. بنا بر این در تهران ۱۵ باب مدرسه جدید ایجاد میشود که نه‌تایش تأسیس شده و ۶ تای دیگر عنقریب تأسیس میشود و در شهرستانها هم رویهمرفته ۳۵ دبستان‌تأسیس خواهد شد و ۱۰ دانشسرای جدید و کلاسهای کمك آموز گاری و اشاره فرمودند که دانشسراها بایدشبانه روزی‌باشدماهم‌باین قسمت توجه‌داریم ولی امسال نمیتوانیم تمام دانش سراها را شبانه روزی‌بکنیم بعلت گرانی فوق‌العاده و گرانی اسباب و لوازمی که برای اینها لازم است شاید بتوانیم دو یا سه مدرسه شبانه روزی تأسیس بکنیم آنهـم البته در جاهائی که بیشتر لازم است مثلاً بنده خیال میکنم در مرکزفارس یا کرمان بتوانیم‌یك دانشسراهای شبانه روزی ایجاد بکنیم که از اطراف بیایند آنجا تربیت بشوندبرای معلمی ولی در تهران دانشسراهائی که تأسیس میشود شبانه روزی نخواهد بود بنا بر این ۲۰۰ هزار تومان برای دبستانهائی که در تهران تأسیس خواهیم کرد و در نظر گرفته شده است و ۶۰۰ هزارتومان برای ۳۵ دبستان که درشهرستانهاتأسیس خواهد شدوبرای ده دانشسرا و کلاسهای کمك‌آموزگاری وپانصدهزارتومان در نظر گرفته شده وبرای کمك به‌آموزشگاههای ملی است که بواسطه سختی معیشت‌محتاج‌هستند که کمك بیشتری بآنها بشودصدهزارتومان درنظر گرفته‌شده‌است برای‌تکمیل آموزشگاههائی که الآن داریم و بکار انداختن کسانی که از دانشسرا های مقدماتی و دانشسرای عالی خارج میشوند وعدهٔ آنها قریب ۶۰۰ نفر است و بعدوارد وزارت فرهنگ میشوند و باید آنها را بکاری بگماریم برای‌آن اعتبار دوقلم در نظر گرفته شده است‌یك قسمت‌برای مرکزو یك‌قسمت برای ولایات بـرای قسمت مرکـز در حدود ۲۰۹ هزارو ششصد تومان و درقسمت ولایات که بیشتر است‌ودبستانهای

دولتی هم در ضمن آن است در حدود ۸٤۰۹۰۰ تومان در نظر گرفته‌شده وبرای دانش آموزان بی‌بضاعت‌مبلغ‌مختصری قریب ۲۲ هزار تومان‌تعیین شده پس ملاحظه بفرمائیدآن قسمتهائی که‌ممکن‌بوده‌است‌انجام‌شده‌ولی درقسمت ساختمان ملاحظه بفرمائید هیچ کاری امسال نمیکنیم باین دلیل که اولا وقت گذشته ثانیاً مصالح ومزد خیلی گران است‌واگر دبستان بخواهیم ساختمان بکنیم خیلی گران خواهد شد ولی امیدواریم که وقتی صلح بشود مصالح ومزد پائین بیاید انشاءالله‌در سال آتیه‌ساختمان بیشتری خواهیم کرد (صحیح است آقای نراقی یك توضیحاتی راجع باجرای ماده ۱۵ فرمودند البته بنده کاملا معتقد هستم که باید آموزگاران پیمانی را دلگرم کرد و وسیله راحتی‌شان رافراهم کرد. عدهٔ آموزگاران‌پیمانی که‌در تمام‌مملکت‌هستند‌جمعاً ۷٤٦۰نفر هستند ویك‌عده عمده‌ای از آنهامشمول مادهٔ ۱۵هستندولی‌تا بحال‌تطبیق نکرده‌اند مواد قانون‌را باوضعیت‌این آموزگارها بنده دستور داده‌ام و الآن دو سه روز است یك کمیسیونی مشغول این کار است که تطبیق میکند که چطور ماده ۱۵ با وضعیت آنها تطبیق میکند و بعد از اینکه درست تطبیق شد آنوقت احکام لازم بآنها داده خواهد شد و در قسمت تفاوت حقوق آنها امیدوارم همانطور که کمیسیون وعده کرده است یك اضافه اعتباری به بودجه وزارت فرهنك بدهند که امسال ما بتوانیم وضعیت آنهارا بهتر بکنیم و اگرهم امسال نشد در بودجه سال آتیه البته وظیفه وزارت فرهنگ است هر کس که متصدی باشد این قسمت را اجرا بکند. راجع به تبصره ۱ سئوال فرمودند این تبصره راجع بآموزگارانی است که متأهل هستند ولی صورت آنها به طوری که بنده تحقیق کردم دروزارت فرهنك فعلاً نیست و بنده دستوردادم که بلا فاصله حاضر بکنند و از خودشان سئوال بکنند تا معلوم بشود از ٤۵۸۰ نفر معلمینی که داریم چه عده ای هستند که باید اضافه حقوق بگیرند این را معلوم بکنیم آنوقت اگر توانستیم امسال در ضمن بودجه تفصیلی جا بجا میکنیم وحقوق اینهارا تأمین میکنیم والا درسال آتیه عملی خواهیم کرد نکته دیگراینکه اشاره کردند باضافات اعضاء اداری این چند روز هم آقایان که به بنده مراجعه کرده‌اند بنده بآنها اینطور جواب دادم که آن آقایانی که مستحق ترفیع و اضافه هستند مطمئن باشند که نسبت باضافه حقوق آنها اقدام خواهد شد و حقوق قانونی آنها محفوظ است و در معرفی در ضمن بودجه برای آنها در نظر گرفته خواهد شد وهمان طور که نسبت بتمام اعضای ادارات دولتی که مستحق ترفیع هستند عمل‌خواهد شد نسبت باعضای فرهنگ هم‌عمل خواهد شد آن مراجعه کنندگان هم متقاعد شدند حالا اگر بازهم‌سئوالی باشد بعداً جواب عرض خواهم کرد.

بعضی‌ازنمایندگان ـ مذاکرات کافی است.

رئیس ـ آقای دکتر معظمی پیشنهاد کفایت مذاکرات را کرده‌اند. آقای دکترمعظمی

دکترمعظمی ـ خاطر آقایان نمایندگان‌محترم‌مستحضر است که این گزارشی که آمده است و این اعتباری که خواسته شده‌است برای اجرای یك قانونی است که درمجلس تصویب شده است و یك قسمت جزئی است از اعتباری که برای تعلیمات‌اجباری‌لازم‌است چون‌آقایان خودشان مسبوق هستند بنابراین خواستم از آقایان تقاضا کنم که بکفایت مذاکرات رأی بدهند (صحیح است)

رئیس ـ آقای رحیمیان

رحیمیان ـ مخالفت بنده برای این‌است که این پنجاه میلیون ریال۵۰خروارکنده وذغال نیست باید اجازه‌بفرمائید که بیشتر در اطراف آن مذاکره شود.

رئیس ـ رأی میگیریم بکفایت مذاکرات آقایانی که موافقت‌دارند‌با کفایت‌مذاکرات قیام‌نمایند (اکثربرخاستند) تصویب شد

رئیس ـ پیشنهاد آقای دکترمعاون قرائت میشود:

پیشنهاد مینمایم که این تبصره به ماده واحده افزوده شود.

تبصره ۲ ـ وزارت فرهنك مجاز است تا تصویب اعتبار پیش بینی شده برای تکمیل آزمایشگاهها و ساختمان تالار تشریح مبلغ پنج میلیون ریال از محل اعتبار برای اجرای

قانون تعلیمات اجباری بعنوان وام به دانشکده پزشکی بپردازد.

رئیس ـ آقای دکتر معاون

دکترمعاون ـ اغلب آقایان نمایندگان محترم دراینجا از وضع بهداشت عمومی شکایت دارند و برای ترمیم این اوضاع اول وسیله اش ازدیاد طبیب است. دانشکده پزشکی در سال بیش از صد نفر شاگرد نمیتواند بپذیرد چند روز پیش بامقام ریاست وچند نفر از آقایان رفتیم آنجا را بازدید کردیم و کاملاً رسیدگی کردیم ودرحدود پنج میلیون ریال برای ساختمان احتیاج دارند و جهة این ساختمان قول داده اند که اعتباری داده شود و برای خرید لوازم آزمایشگاه‌هم اعتبار داده میشود چون فعلاً سال تحصیلی شروع شده‌است و برای اینکه آنها بتوانند بیشتر شاگرد بپذیرند اقلاً پنج میلیون ریال بآنها بدهند بعد که بودجه تصویب شد از آن محل بپردازند.

رئیس ـ آقای فاطمی

فاطمی ـ برای اطلاع آقا عرض میکنم که این پنج میلیون ریالی که اینجا نوشته شده است

یمین اسفندیاری ـ پنجاه میلیون ریال

فاطمی ـ این محلش که در اینجا نوشته شده است نصف‌است بیست‌و پنج‌میلیون‌ودویست‌هزارریال‌این هر کدام برای یك ارقام‌خاصی‌است نمیتوانند قرض‌بکنند این‌اعتباری است که باید داده شود برای اینکه شش ماهه است و این را مطابق آن اقلامی که الآن آقای وزیرفرهنك توضیح‌دادند برای یك کارهای خاصی است که نمیشود از آن برداشت‌این را نمیتوانند به محل دیگری قرض بدهند اگر میخواستند قرض بدهند و زیاوی داشتند که اصلاً پیشنهاد نمیدادند و کمیسیون بودجه هم حرفی نداشت اگرقرض باید داده شود ازمحل دیگری باید داده شود باید با دولت مذاکره کنند البته آن هم لازم است ولی‌ازاین‌محل نمی شود داد.

رئیس ـ آقای وزیر فرهنك.

وزیر فرهنك با وعده اینکه کمیسیون‌بودجه برای‌این قسمتها داده اند امیدوارم که نظر آقا را بتوانیم از یك محل دیگر درضمن بودجه تأمین کنیم.

رئیس آقای دکتر معاون.

دکترمعاون ـ حالا که آقای وزیر فرهنك قول‌دادند بنده پیشنهاد خود را پس میگیرم.

رئیس ـ یك نکته ای‌را خواستم توضیح بدهم که‌مطابق نظامنامه‌وقتی که پیشنهادی‌داده میشود فقط پیشنهاد دهنده باید توضیح مختصری بدهد وبعد یکی ازاعضاء کمیسیون میتواند حرف‌بزند اینکه آقایان‌همه اجازه میخواهندمخالف نظامنامه است ونمیشود اجازه داد. صحیح است.

چهارتبصره است که آقای‌اردلان‌بعنوان‌پیشنهاد داده‌اند اجازه میدهند که هرچهارتبصره یکدفعه خوانده شود وبعداً توضیح بدهند.

اردلان ـ یکی‌یکی‌بخوانید وتوضیح‌راهم بنده‌جداگانه عرض مینمایم.

رئیس ـ چون هرچهارتبصره مال خودتان‌است‌یکدفعه قرائت میشود.

اردلان ـ مانعی ندارد.

پیشنهادات آقای اردلان‌بشرح زیر خوانده شد:

پیشنهاد اول: این بنده تبصره الحاقیه زیر را پیشنهاد مینمایم.

تبصره ـ وزارت فرهنك مکلف است اضافات و ترفیعات قانونی کارمندان‌وزارت فرهنك را که در بودجه پیش‌بینی شده است ضمن بودجه ۱۳۲۳ خود تأمین نماید.

فاطمی ـ این پیشنهاد را نفهمیدم دومرتبه بخوانید.

(پیشنهادداول‌آقای‌اردلان‌بشرح‌پیش‌مجدداً‌قرائت شد)

رئیس ـ پیشنهاد دیگر آقای اردلان قرائت میشود.

هنرآموزان وهنیران هنرستانهای مرکز وولایات نیز شامل مزایای قانون تعلیمات اجباری خواهند بود:

رئیس ـ پیشنهاد سوم قرائت میشود:

وزارت‌فرهنك مکلف‌است موضوع تثبیت مقام کارمندان شورای عالی فرهنك را مطالعه نموده ودرظرف مدت یکسال

لایحهٔ قانونی در این خصوص تنظیم و بمجلس شورای ملی تقدیم دارد .

رئیس ـ پیشنهاد چهارم:

تبصره ـ وزارت فرهنگ مکلف است نسبت بقانون مطبوعات تجدید نظر بعمل آورده ولایحه قانونی جدیدی در ظرف مدت یکماه تنظیم وبمجلس شورایملی تقدیم نماید .

رئیس ـ آقای اردلان .

اردلان ـ عرض کنم که حق این بود پیشنهادات دانه‌دانه خوانده شود حالا که اینطورشد عرض میکنم که یك قسمتش را آقای وزیر فرهنك درجواب آقای نراقی فرمودند وبنده قبلاً این پیشنهاد را تقدیم کرده بودم چون آقایان مسبوق هستند که کارمندان وزارت فرهنك یك نامه ای نوشته اند بآقای وزیرفرهنك وبه بنده هم نوشته‌اند وشکایت کرده اند که این اضافاتی که در ۱۳۲۳ پیش‌بینی شده است . این درخواست حق آنها را از بین خواهد برد باین جهت بنده پیشنهاد کردم که اینها هم چون مردمان زحمت کشی هستند این اعتباری که برای آنها پیشنهاد شده آقای وزیرفرهنك موافقت بفرمایند ودرضمن بودجه سال ۱۳۲۳ خودشان تأمین بفرمایند درصورتیکه آقای وزیرفرهنك باین نظر موافقند جواب موافق هم خواهند فرمود وبنده هم عرضی ندارم پیشنهاد دوم یك قسمتی است که عجالتاً جزو وزارت پیشه وهنراست وآن هنرستانهاست واینها همان وظیفه آموزگارانرا انجام میدهند این‌است که بنده تقاضا میکنم که این هنرستانهائی که در مرکز و ولایات هستند اینها هم شامل همین قانون باشند و اینهم اینقدر ها تأثیری ندارد البته آنها هم عمل آموزگاری را انجام میدهند دراینخصوص آنها یك نامه ای به بنده نوشته‌اند .

یمین اسفندیاری ـ بخود آقای وزیر فرهنگ نوشته بودند . مذاکره شده واصلاح هم خواهد شد

اردلان ـ بنده به آقای وزیر فرهنگ صحبت میکنم نه با شما (اظهار شد عده کافی نیست)

رئیس ـ چون اکثریت نیست بنده عرض میکنم که اگر آقایان بخواهند از این قانون نتیجه بگیریم باید پیشنهاد هائیکه خیلی ضرورت ندارد نکنند که وقت مجلس را نگیرد (صحیح است)

اردلان ـ پیشنهاد حق وکیل است باید بکند وازحق قانونی خودش باید استفاده کند عوض این توجه خوب است بفرمائید که آقایان ساعت ۹ حاضرشوند .

طوسی ـ این مربوط بخود آقایان است که تشریف نمیآورند

اردلان ـ این دو پیشنهاد بنده بود که توضیح عرض کردم و دوتا پیشنهاد دیگر بود که در موقعی که برنامه دولت مطرح بود بنده عرض کردم که سطح معلومات کشور ما عوض اینکه ترقی بکند روز بروز تنزل میکند و این بهترین موقعی است که ما میتوانیم عملی بکنیم که طوری بشود که سطح معلومات برود بالا یکی دیگر اینکه آقای وزیر فرهنگ فرمودند در نظر دارم راجع بهبرنامهٔ وزارت فرهنگ که آقای فرهودی تذکر دادند تجدید نظر کنم البته ایشان یك نظر صحیحی دارند و در برنامه هم تجدید نظر میفرمایند ولی این‌طوری نباشد که یك وزیر فرهنگی شش‌ماه دیگر بیاید و بنظرخودش این برنامه را صحیح نداند وشروع کند باجرای برنامه دیگر این‌است که برفع این برنامه که تصمیم گرفته میشود وازاین نظر عملی نمیشود وهروزیری که میآید شروع میکند بتجدید نظر در برنامه این‌است که یك وزیر فرهنگ از این راه رفته و یکی دیگر زآن راه هیچکدام بمطلوب نرسیده‌اند ولی بهتر این است که برنامه ثابت باشد و وزیر فرهنگی هم که بعد میآید همین راه‌را برود که اینها میروند این است که بنده تقاضا کردم آقای وزیر فرهنگ تا یکماه دیگر یك لایحه قانونی تقدیم کند که مقام کارمندان شورای عالی فرهنگ تثبیت بشود و ثابت بماند که با تغییر وتبدیل وزراء در آن تغییر نکند وازتغییر وتبدیل آقایان وزراء در آن تأثیری نداشته باشد آنوقت یك برنامه ثابتی خواهیم داشت و امیدوار خواهیم بود که فرهنگمان رو بصعود میرود و نزول نمیکند دوم اینکه بنده راجع به مطبوعات اظهار کردم اتفاقاً نمایندگان فراکسیونها هم که

با دولت حاضر مذاکره نمودند اینطور موافقت شده بود که قانون مطبوعاتی که در دوره سیزدهم گذشته‌است خوب نیست و نتیجه مطلوبه را نداده است بنابراین مجلس ومردم این مملکت و آقایان مدیران جراید وهمه عقیده دارند که در این قانون باید تجدیدنظر بشود بنده عقاید خودم را درموقع طرح برنامه دولت درمجلس گفتم که حاجت بتکرار نمیدانم عقاید خودم محفوظ است ولی آقایان دیگر ممکن است یك عقاید بهتر ومستحسن‌تری داشته باشند بنده پیشنهاد کردم که آقای وزیر فرهنگ درظرف مدت یکماه یك لایحه‌ای برای تجدید نظر درقانون مطبوعات بمجلس بفرستند که ما در دورهٔ چهاردهم مجلس فرصت داشته باشیم که اینرا مطرح کنیم حالا میل آقا است میخواهند قبول بفرمایند میخواهند قبول نفرمایند .

وزیرفرهنگ ـ راجع بقسمت اول فرمایشاتتان قبلاً جواب عرض کرده بودم تکرار آن لازم نیست درقسمت دوم راجع بهنرستان بنده فعلا مطالعه نکرده‌ام که چقدر خرج ایجاد میکند ولی حتماً یك مخارجی را ایجاد خواهد کرد که الآن نمیتوانم موافقت بکنم ولی مطالعه میکنم و با آقای وزیر پیشه وهنرهم صحبت میکنم وبعد عرض مینمایم بلکه انشاءالله بتوانیم درضمن بودجه تفصیلی تأمین نمائیم .

یمین اسفندیاری ـ متشکریم

حاذقی ـ ممکن است خود هنرستانها تهیه کنند

وزیرفرهنگ ـ درقسمت مطبوعات که فرمودند اگر این پیشنهاد بشود و آقایان موافقت بفرمایند بنده عرضی ندارم ولی خود دولت نظر ندارد که قانونی تقدیم کند .

نمایندگان ـ رأی . رأی

اردلان ـ (خطاب بآقای وزیر فرهنگ) راجع بشورای عالی فرهنگ جواب نفرمودید .

رئیس ـ اگر بخواهیم رأی بگیریم عده کافی نیست .

دکتر اعتبار ـ این چه بلائی است که ما گرفتار شده‌ایم هر که میخواهد میرود ومجلس را از اکثریت میاندازد .

دکتر معظمی ـ چون بنده عضو کمیسیون هستم اجازه میفرمائید ؟

رئیس ـ بفرمائید .

دکتر معظمی ـ (خطاب بآقای اردلان) راجع بقسمت ترفیعات وزارت فرهنگ چون خود جنابعالی عضو کمیسیون بودجه هستید میخواهم عرض کنم که بهیچوجه منظور این نبود که ترفیعات پرداخت نشود بنابر این پیشنهاد جنابعالی را بنده خواهش میکنم که مسترد بفرمائید که این نظر تأمین است راجع بقسمت استادان هنرسراوهنرستانها البته حرف این آقایان حسابی است ولی مربوط بوزارت فرهنگ نیست جای آن اینجا نیست این بود که میخواستم خواهش کنم که دراین مورد هم پیشنهاد خودتان را مسترد بفرمائید .

رئیس ـ آقای فاطمی

فاطمی ـ بنده میخواستم استدعا کنم که امر بفرمائید ساعت نه جلسات تشکیل شود و هر که نیامد امر بفرمائید اداره مربوطه جریمه کنند و جریمه را از ساعتی منظور کنند که تشکیل جلسه تعین میشود شاید اکثریت ساعت ۱۱ بشود این را امر بفرمائید که منظور نمایند .

رئیس ـ یکنفر مأمور این کار است و صورت مینویسد و جریمه میکند وحتی یك صورتی هم محل اختلاف واقع شد ولیکن آقایان باید همت کنند که زود تشریف بیاورند و کراراً هم عرض کرده‌ام که آقایان ساعت ۹ تشریف بیاورند که وقت داشته باشیم بنده که عرض میکنم پیشنهاد ها را زیاد نکنند منظورم این نیست که پیشنهاد نکنند البته وکیل منظوردارد و پیشنهاد میکند بلکه منظورم این بود که پیشنهادهائیکه لزوم قطعی ندارد نکنند ولی آن پیشنهاداتیکه لازم است باید بکنند .

نمایندگان ـ رأی رأی .

رئیس ـ آقای اردلان

اردلان ـ راجع بپیشنهاد اول بنده چون آقای وزیر فرهنگ فرمودند تأمین است مسترد میکنم و راجع بسه فقره پیشنهاد دیگر بسته برأی مجلس است .

رئیس ـ رأی گرفته میشود به پیشنهاد دوم آقای اردلان .

بعضی از نمایندگان ـ پیشنهاد را مجدداً قرائت نمائید

(پیشنهاد دوم آقای اردلان بشرح مذکور مجدداً قرائت شد .)

رئیس ـ آقایانیکه بااین پیشنهاد آقای اردلان موافقند قیام نمایند (عده کمی برخاستند) تصویب نشد رأی گرفته میشود به پیشنهاد سوم آقای اردلان .

بعضی از نمایندگان ـ پیشنهاد را مجدداً قرائت نمائید

(پیشنهاد آقای اردلان بشرح پیش مجدداً قرائت شد)

رئیس ـ رأی میگیریم به پیشنهاد آقای اردلان آقایانی که با این پیشنهاد موافقند قیام نمایند (عده کمی برخاستند) تصویب نشد حالا رأی میگیریم به پیشنهاد چهارم آقای اردلان.

(پیشنهاد چهارم آقای اردلان بشرح گذشته قرائت شد)

سیف پورفاطمی ـ این بلایحه تعلیمات اجباری مربوط نیست این برخلاف قانون اساسی هم هست .

رئیس ـ رأی گرفته میشود باین پیشنهاد آقای اردلان آقایانی که موافقند قیام نمایند (دوسه نفر برخاستند) تصویب نشد .

پیشنهاد آقای حاذقی قرائت میشود :

این ماده شامل حال آقایان هنر آموزان و دبیران هنرستان های تهران و شهرستانها هم نیزمیشود

مهندس فریور ـ بنده یك توضیحی دارم در این پیشنهاد .

رئیس ـ آقای حاذقی

حاذقی ـ عرض کنم که همه آقایان دراین موضوع بامن هم عقیده هستند که آموزشگاه ومدرسه اعم از اینکه تابع وزارت فرهنك باشند یا تابع وزارت خانه دیگری در قدم اول که تعلیم و تربیت و آماده کردن جوانها برای کارهای علمی وعملی است شریك هستند وهنرستانهای وزارت پیشه و هنر یك مدارس فنی هستند که زحماتشان بمراتب بیش از معلمین مدارس وزارت فرهنك است معلمین و دبیران آنجا هر کدام در هفته بیش از ۳۲ ساعت کارمیکنند هم در کارخانه تعلیم عملی میکنند و هم در کلاس تدریس علمی میکنند بنابراین همان زحماتی را که آقایان دبیران و آموزگاران وزارت فرهنك متعهد هستند آنها هم متعهد هستند با یك زحمات دیگری حالا ممکن است آقای وزیر فرهنك همانطوری که تذکر دادند ازلحاظ بودجه واعتبار در زحمت باشند این نامه ایست که از طرف آقایان دبیران و هنر آموزان تهران وشهرستانها عرض کرده اند وپیشنهاد کرده اند که اگر آقایان نمایندگان محترم موافقت کنند از نظرمزایا آنهاهم شریك باشند که اگر چنانچه ده سال یا ۵ سال سابقه دارند مستخدم رسمی بشوند و ازسایر قسمتهای قانونی این لایحه استفاده کنند درقسمت مالیشهم اگروزارت فرهنك بودجه ندارد ممکن است آقای وزیر پیشه و هنر خودشان از بودجه وزارتخانه پیشه وهنرتأمین کنداین است که استدعا میکنم با توجه اینکه از نقطه نظر مالی کاری داشته باشند از نظر مزایای اداری و پرسنلی و تبدیل شدن پایه های قراردادی و رسمی و سایر مزایا موافقت بشود در مورد حقوقشان هم اگر آقای وزیر پیشه و هنر موفق شدندکه اعتبار بدهند البته آنها اصلاح شده است و الا میماند برای سال دیگر .

رئیس ـ آقای دکتر شفق

دکتر شفق ـ در باب پیشنهاداتی که آقایان اردلان و حاذقی فرمودند راجع بهنرستانها بنده خواستم تذکر بدهم که غیر از هنرستانها آموزشگاههای اختصاصی مربوط به وزارتخانه های دیگری هم هستند که آنها هم حق دارند نظیر آموزشگاههای کشاورزی ودامپزشکی وامثال آنها که باید آنهاهم ازنظر آموزشی استفاده کنند آموزنده ازقبیل آموزگار دبیر و استاد از هر طبقه که باشد و در هر مقامی که کار میکنند شغلش مقدس است و باید اجر و مزدش را طبق عدالت دریافت بکند چیزیکه هست عدهٔ این قبیل مدارس کم نیست بنده آمار درستی ندارم وزارت فرهنگ بموجب اینکه آموزشگاههای اختصاصی عجالةً تحت نظر وزارت فرهنگ نبوده است این قسمت را در نظر نگرفته است کمیسیون فرهنگ طرحی تهیه کرده که آقایان نمایندگان ملاحظه خواهند فرمود و انشاءالله بزودی مطرح خواهدشد در آنجا یك پیش بینی شده است که اگر آن طرح از

تصویب مجلس بگذرد آنوقت دیگر تمام آقایان آموزگاران و دبیران و استادان آموزشگاههای اختصاصی وزارتخانه های دیگر هم مشمول این قانون میشوند و بعداز مشمولیت آنها بدیهی است که کمیسیون بودجه با همکاری وزارت فرهنگ بودجه اضافی برای آنها منظور میکند بنده پیشنهاد میکنم که آقای حاذقی پیشنهاد خودشان را مسترد بفرمایند تا اینکه طرح و گزارش کمیسیون به مجلس بیایدوتصویب بشود .

رئیس ـ آقای حاذقی مسترد میفرمائید ؟

حاذقی ـ در صورتیکه قول بدهند که توجه خاصی و یك مطالعه اساسی برای ترمیم حقوق آنها بشود بنده مسترد میکنم .

فاطمی ـ قول ندارد ـ همه موافقیم .

رئیس ـ پیشنهاد آقای محمد طباطبائی قرائت میشود : پیشنهاد میکنم قسمت آخر ماده حذف شود .

نمایندگان ـ خودشان تشریف ندارد .

رئیس ـ پیشنهاد آقای دهستانی قرائت میشود : بعداز شهرستانها اضافه شود و دبستانهای دهستانها .

وزیر فرهنك ـ بنده موافقت دارم

رئیس ـ آقای مخبر هم موافقت دارند ؟

فاطمی (مخبر کمیسیون) ـ بنده هم موافقت دارم .

رئیس ـ پیشنهاد آقای شهاب فردوسی قرائت میشود : کمکی که بمدارس ملی میشود مستقیماً از طرف وزارت فرهنك بمعلمین مدارس ملی به نسبت حقوقشان تأدیه میشود

رئیس ـ آقای شهاب

شهاب ـ بنده اطلاع دارم که کمکی که بمدارس ملی می شود مستقیماً بمدیر مدرسه داده میشود و مدیر مدرسه بمیل خودش بین آنها تقسیم میکند بنا بر این اگر بنا بشود که وزارت فرهنگ این محل را بهمان ترتیب سابق بدهد معلوم نیست که مدیر مدرسه بچه ترتیب بین معلمین تقسیم خواهد کرد بنده اطلاع دارم که الآن معلمینی هستند که در مدارس ملی مشهد با حقوق سی تومان و چهل تومان زندگی میکنند بنا بر این بنده تقاضایم این است که این کمکی که بمدارس ملی می شود مستقیماً بخودمعلمین به نسبت حقوقشان کمك شود وپرداخت شود . (صحیح است)

رئیس ـ آقای وزیر فرهنگ .

وزیر فرهنگ ـ بنده در این خصوص اقدام میکنم و طوری میکنم که رعایت حال معلمین بشود .

رئیس ـ آقای وزیر فرهنگ قبول کردید ؟

وزیر فرهنگ ـ بله قبول کردم .

رئیس ـ آقای مخبر شماهم قبول کردید ؟

مخبر کمیسیون ـ وقتی ایشان قبول فرمودند بنده هم قبول میکنم .

فرخ ـ (خطاب به آقای وزیر فرهنگ) آقا نمی شود قبول کرد این مخالف با نظامنامه مدارس است .

رئیس ـ پیشنهاد آقای ذکائی قرائت میشود :

بنده پیشنهاد میکنم که اعتبارمقرره برای اجراء قانون تعلیمات اجباری نسبت بنفوس شهرستانها علی السویه تقسیم و مصرف شود بطوریکه تمام نقاط مملکت از روی مساوات بهره مند شوند .

یکنفر از نمایندگان ـ این غیر ممکن است .

رئیس ـ آقای ذکائی .

ذکائی ـ بنده غرضم این بود که مصارف خیریه که برای مملکت تصویب میشود شهرستانها و نقاطیکه در دور دست هستند آنها بهره مند نمیشوند و همین شهرستانهای بزرگ منتفع میشوند درصورتی که برای شهرستانهای کوچك هم باید در نظر گرفته شود این است که پیشنهاد کردم که نسبت بنفوس هر نقطه این قبیل اعتبارات مصرف شود که تمام اهالی بهره مند شوند و استفاده کنند .

رئیس ـ آقای دکتر زنگنه .

دکتر زنگنه ـ عرض کنم نظر آقا برای اینکه تمام شهرستانها استفاده کنند از معارف و تعلیمات کاملاً صحیح است ولی طرز پیشنهاد صحیح نیست چون نوشته اند به نسبت عده نفوس هر نقطه مثلاً فرض بفرمائید میخواهید در یك نقطه ای

دانش‌سرا درست کنید بعد آنرا انتقال بدهید بجای دیگری که جمعیتش زیادتر است این نمیشود کـه از روی جمعیت حساب کرد و به نسبت آن این پولها را تقسیم کنیم امروز این اعتباری که گذارده شده همانطور که آقای دکتر معظمی فرمودند یك جزء کوچکی است که برای تعلیمات مقدماتی لازم است شاید یك قسمت آنرا صرف درست کردن دانش سرا در تهران بنمایند بعد بپردازند بجاهای دیگر پس این تقسیم به نسبت میسر نیست .

رئیس ـ رأی میگیریم به پیشنهاد آقای ذکائی .

صادقی ـ تابلو صحیح نیست .

طوسی ـ صحیح است .

رئیس ـ آقایانیکه موافقند با پیشنهاد آقـای ذکائی قیام نمایند (عده کمی برخاستند) تصویب نشد . پیشنهاد آقای فرهودی قرائت میشود :

دولت مکلف است نقشه دهساله برای ساختمان دبستانها ویا خرید خانه‌های مناسب برای دبستانها درتمام شهرستانها وبخشها ودهستانها تنظیم نماید و ازطریق وام طویل‌المدت از بانکهای داخلی محل آنرا تأمین نماید و از محل صرفه جوئیهای پرسنلی سالیانه بودجه وزارت فرهنگ و اعتبار کرایه خانه مدارس منظور در بودجه وزارت فرهنگ وام را مسترد نماید .

رئیس ـ آقای فرهودی .

فرهودی ـ اولاً آقای نراقی یك فرمایشی فرمودند . فرمودند کـه در قانون تعلیمات عمومی نیست کـه فارغ التحصیلهای شش ساله آموزگار باشند بنده عین ماده ۱۳را میخوانم :

ماده ۱۳ ـ هر گاه درنقاطیکه تعلیمات عمومی اجباری اعلام گردیده آموزگار و کمك‌آموزگار تربیت یافته بقدر کافی موجود نباشد وزارت فرهنگ میتواند کسانی را کـه لااقل دارای گواهینامه شش‌سالهٔ ابتدائی یا تحصیلاتی‌معادل آن هستند (یعنی از آنهم کمتر) بآموزگاری چهار کلاس اول ابتدائی و کسانی را که تحصیلات ۳ سال اول متوسطه یا معادل آنرا دارا میباشند بآموزگاری کلاسهای ۵ و۶ابتدائی با رعایت جهات اخلاقی و استعداد آنان برای تدریس انتخاب و بطور قرارداد استخدام نموده بکار بگمارد .

امارا جع به پیشنهاد نظر باینکه عرض کردم یکی از اصول مسلم اجراء قانون تعلیمات عمومی مسئله تأمین ساختمان است وروی این ساختمان هم مطالعاتی شده بود (اگر آقای وزیر فرهنگ توجه بفرمایند) این پیشنهاد آباد میکند تمام فرهنگ و شهرستانها را خلاصه پیشنهاد بنده این است که یك نقشه ده‌ساله طرح کنند برای ساختمان دبستانها در تمام مملکت ودر شهرها و شهرستانها و بخشها و یك وام طویل‌المدت بگیرنـد برای این کار البته این وام باید مسترد شود استردادش هم از دو محل است یکی از صرفه‌جوئیهای سالیانه وزارت فرهنگ و یکی هم آنمقدار از کرایه‌خانه منظور در بودجه معارف که درصورت ساختمان دیگر مصرف پیدا نمیکند باین ترتیب هم ساختمانی برای مدارس تهیه میشود و هم دولت خرجی نکرده است در این اوقات که بیکاری در تمام مملکت دارد زیاد میشود بواسطه ایجاد ساختمانهائیکه میشود بر طرف میشود ومردم کمتر ناله میکنند ووزارت فرهنگ‌هم موفق میشود که یك ساختمانهائی بکند .

نراقی ـ در متن قانون راجع بساختمانها پیش بینی شده است .

رئیس ـ گمان میکنم اینجا راجع بعده حق با آقای صادقی باشد نمیدانم چه اشتباهی شده است .

دکتر شفق ـ دستور بفرمائید دو مرتبه بشمرندواصلاح کنند .

رئیس ـ ۷۷ است باید اصلاح شود .

طوسی ـ این‌رابرای‌اطلاع‌خاطر آقایان‌تذکربدهم‌که‌نه این است که اشتباه‌شده‌است بلکه دستگاه‌خراب‌شده است .

رئیس ـ عرض دیگر این بود کـه برای اطلاع خاطر آقایان عرض میکنم که آقای فاطمی اینطور فرمودندکه میزان غیبت ازساعتی که اکثریت میشود نباید تعیین گردد بلکه ازهمان ساعتی که آقایان جلسه را تعیین مینمایندباید

غیبت و جریمه منظور گردد والبته هم همینطور هم‌که آقای فاطمی فرمودند عمل میشود حق هم با ایشان است لهذا از آقایان خواهش میکنم که رعایت وقت جلسه را بفرمـایند و زودتر تشریف‌بیاورند که کار بگذرد .

فاطمی ـ (خطاب بآقای رئیس) آقای وزیر فرهنگ کاری دارند .

رئیس ـ بفرمایند .

[۷ - اظهارات آقای وزیر فرهنگ راجع بطرح لایحه دولت سابق برای ایجاد دادگاه نظامی جهت ژاندارمری]

وزیر فرهنگ ـ ازطرف‌دولت سابق یك لایحه‌ای‌برای ایجاد یك دادگاه نظامی برای افسران و افرادژاندارمری تقدیم شده بود حالا هم بنده از طرف دولت تقاضا میکنم که این لایحه جریان خودش را در مجلس طی کند و زودتر مطرح شود .

[۸ - موقع و دستور جلسه آینده - ختم جلسه]

یمین‌اسفندیاری ـ (خطاب بآقای‌رئیس) جلسه آینده را تعیین فرمائید .

رئیس - جلسه آینده روز یکشنبه سه ساعت بظهر مانده ولی‌خواهش‌میکنم طوری بکنند که جلسه‌ساعت ۹½ تشکیل شود دستورهم بقیه این لایحه است بعدهم رسیدگی باعتبارنامه ها .

(جلسه یکساعت و نیم بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - محمد صادق طباطبائی

قانون

بودجهٔ سال یکهزارو سیصد و بیست و سه چاپخانهٔ مجلس شورای ملی

مادهٔ اول ـ برای حقوق و هزینهٔ دوازده ماههٔ سال ۱۳۲۳ چاپخانهٔ مجلس مبلغ هفت میلیون و پنجاه هزار ریال (۷۰۵۰۰۰۰) مطابق فقرات ۱و۲ پیوست اعتبار بکارپردازی مجلس داده میشود .

تبصرهٔ ۱ ـ بکارپردازی مجلس اجازه داده میشود کمك هزینهٔ کارگران فنی چاپخانه مجلس را (موضوع قانون کمك کارمندان دولت) تا آخر سال ۱۳۲۳ ازمحل درآمد چاپخانهٔ مجلس بپردازد .

تبصرهٔ ۲ ـ مبلغی که بعنوان فوق العاده اضافه کاری و کمك اعاشه و حقوق ایام مرخصی و تفاوت بهای نان در ضمن این بودجه منظور شده از اول فروردین تا آخر سال ۱۳۲۳ قابل پرداخت میباشد .

تبصرهٔ ۳ ـ کارپردازی مجلس مکلف است کلیهٔ کارگرهای چاپخانه مجلس را از حوادث کار بیمه کند .

مادهٔ دوم ـ بکارپردازی مجلس اجازه داده میشود معادل مبلغ هشت میلیون ریال درآمد چاپخانهٔ مجلس وباغ بهارستان که در بودجهٔ سال ۱۳۲۳ کل کشور هفت میلیون پیش بینی شده‌است بخزانه داری کل بپردازد و مازاد آن را پس از پرداخت کمك هزینهٔ کارگران فنی چاپخانهٔ مجلس موضوع تبصرهٔ مادهٔ اول ـ تتمه برای ساختمان بنای جدید کتابخانهٔ مجلس اختصاص دهد .

مادهٔ سوم ـ خدمتگذاران جزء چاپخانه مجلس از تحصیلدار ـ انباردار ـ کمك انباردار ـ دربان ـ پیشخدمت سرایدار ـ آبدار ـ فراش ـ مشمول کلیهٔ مقررات آئین‌نامهٔ اساسی خدمتگذاران جزء مجلس که بتصویب هیئت رئیسهٔ مجلس رسیده است میباشند و حقوقی که در بودجهٔ سال ۱۳۲۳ برای آنها منظور شده است با تطبیق مادهٔ ۳ آئین نامه و جدول حقوق مصوب ۷ آذر ۱۳۲۱ هیئت رئیسهٔ مجلس مأخذ پایهٔ قانونی آنها خواهد بود .

تبصرهٔ ۱ ـ تحصیلدار ـ انباردار ـ کمك انباردار ـ در عداد طبقهٔ ناظر محسوب میشوند .

تبصرهٔ ۲ ـ خدمت گذاران نامبرده در صورت پرداخت کسور بازنشستگی یکجا ویا باقساطی که مدت آن از آخر اسفند ۱۳۲٤ تجاوز نکند به نسبت سنواتی که در چاپخانهٔ مجلس خدمت نموده اند پیشینهٔ آنان جزو خدمت رسمی محسوب و درصورت مشمولیت ازحقوق بازنشستگی بهره‌مند میشوند وچنانچه پیش ازبازنشسته شدن فوت نمایند درصورت پرداخت کسور بازنشستگی از طرف بازماندگان ورثهٔ قانونی از وظیفهٔ مقرره استفاده خواهند نمود .

این قانون که مشتمل برسه ماده است و صورت پیوست است درجلسهٔ ششم مهرماه یکهزار و سیصد و بیست و سه بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

رئیس مجلس شورای ملی ـ محمد صادق طباطبائی

گزارش	نفرات	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال	ملاحظات
تفصیل مادهٔ اول					
فقرهٔ (۱)					
رئیس	۱	۹	۵۸۸۰۰		
معاون	۱	۸	۴۳۸۰۰		
رئیس حسابداری	۱	۶	۳۱۹۲۰		
معاون	۱	۵	۲۵۲۶۰		
کارمند (۴ ماهه)	۱	۳	۴۱۶۰		
کارمند حسابدار	۴	۱	۳۱۹۲۰		
رئیس دفتر	۱	۶	۲۸۳۲۰		
رئیس بازرسی	۱	۸	۴۹۰۵۰		
معاون	۱	۵	۲۵۲۶۰		
بازرس فنی	۱	۴	۱۳۷۶۰		
کارمند	۱	۳	۱۴۴۰۰		
کارمند	۱	۱	۷۶۸۰		
رئیس صندوق	۱	۷	۴۰۳۸۰		
کارمند	۱	۱	۷۶۸۰		
رئیس ملزومات (۸ ماهه)	۱	۵	۱۶۸۴۰		
ناظر	۱	۴	۱۶۳۲۰		
کارمند	۱	۱	۷۶۸۰		
رئیس کارگزینی قسمت فنی	۱	۶	۳۱۹۲۰		
معاون کارگزینی و بایگان	۱	۴	۱۶۳۲۰		
مسئول دریافت سفارشات	۲	بتفاوت	۲۳۴۴۰		یکنفر رتبهٔ چهار ۴ ماهه یکنفر قراردادی ۸ ماهه
کارمند	۱	۳	۱۲۴۸۰		
مسئول تصحیح	۱	۴	۱۸۹۶۰		
کارمند	۱	۲	۱۰۰۸۰		
رئیس گراورسازی	۱	۸	۴۹۰۵۰		
نقاش و رتوشه گر	۱	۴	۱۶۳۲۰		
رئیس فوتولیتو	۱	۷	۴۰۳۸۰		
نقاش و رتوشه گر	۱	۶	۲۸۳۲۰		
تفاوت حقوق دو نفر کارمندان (نقاش و ناظر)			۲۲۳۲۰		پرداخت این اعتبار وارد بر آئین‌نامهٔ کمک هزینه است
نقل به ص۲۸			۶۹۲۸۲۰		

گزارش	نفرات	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال	ملاحظات
منقول از ص ۲۷			۶۹۲۸۲۰		
کارمندان قراردادی چاپخانه	۵	بتفاوت	۸۶۹۴۰		
فوق‌العاده کسر صندوق‌های چاپخانه و اندوخته و کرایه درشگه			۱۰۲۰۰		
فوق‌العاده اضافه کاری و کمک اعاشه و حقوق ایام مرخصی			۴۰۰۰۰۰		بارعایت تبصرهٔ ۲ مادهٔ اول
خدمتگذاران جزء					
تحصیلدار	۲	بتفاوت	۲۵۳۴۴		
انباردار و کمک انباردار	۴	»	۴۲۷۲۰		
پیشخدمت و آبدار و سرایدار و فراش و دربان	۱۵	»	۱۰۹۶۳۶		
فوق‌العادهٔ کارمندان و خدمت گذار انیکه بیش از سه اولاد دارند			۱۰۰۰۰		
قسمت فنی					
معاون فنی گراورسازی	۱		۲۰۴۰۰		
کارگر	۸		۶۷۶۸۰		
کارگر فوتولیتو	۱		۱۰۸۰۰		
مسئول اشتروتیپی	۱		۲۰۴۰۰		
کارگر اشتروتیپی	۴		۲۳۷۶۰		
مسئول ماشین‌خانه	۱		۴۴۴۰۰		
معاون ماشین‌خانه	۱		۲۰۴۰۰		
کارگر »	۵۰		۴۵۰۰۰۰		
مسئول افست	۱		۴۴۴۰۰		
معاون	۱		۲۱۶۰۰		
کارگر	۱۳		۱۳۱۷۶۰		
مسئول موتورخانه	۱		۳۲۴۰۰		
معاون	۱		۱۸۰۰۰		
کارگر	۴		۳۶۰۰۰		
مسئول حروفچینی	۱		۲۴۰۰۰		
معاون	۱		۱۱۲۸۰		
کارگر	۲۰		۱۸۴۵۶۰		
مسئول فرم‌بندی	۱		۲۴۰۰۰		
معاون	۱		۱۴۴۰۰		
کارگر	۲۰		۲۴۹۰۰۰		
نقل به ص۲۹			۲۸۲۲۹۰۰		

گزارش	نفرات	پایهٔ	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال	ملاحظات
منقول ازص ۲۸			۲۸۲۲۹۰۰		
مسئول صحافی	۱		۴۲۰۰۰		
معاون	۱		۱۳۴۴۰		
کارگر	۲۱		۱۷۶۰۴۰		
مسئول اوراق بهادار	۱		۱۸۰۰۰		
معاون	۱		۹۶۰۰		
کارگر	۶۰		۴۳۰۰۰۰		
مسئول حروف ریزی	۱		۲۰۴۰۰		
کارگر	۵		۳۳۰۲۰		
معاون فتورتوگراور	۱		۲۲۸۰۰		
کارگر	۲		۱۶۸۰۰		
اعتبار اضافه اجرت و اضافه کاری کارگران وکشیك خدمتگذاران جزء			۹۵۳۰۰۰		اعتبار اضافه اجرت برای هفت‌ماههٔ آخر سال ۱۳۲۳ واعتبار اضافه کاری برای تمام سال ۱۳۲۳ میباشد بارعایت تبصرهٔ ۲ مادهٔ اول
فوق‌العادهٔ اعاشهٔ کارمندان رسمی و کنتراتی در حدود پایهٔ ۱ و ۲ و کارگران و خدمتگذاران جزء ماهی ۲۰۰ ریال			۵۰۰۰۰۰		
اعتبار جبران کسر اقلام فقرهٔ ۱			۴۰۰۰۰	۵۰۹۸۰۰۰	
فقره (۲)					
هزینه					
بهرهٔ هفتصد وپنجاه هزار ریال وام سرمایهٔ انتفاعی چاپخانه			۴۵۰۰۰		
خرید اثاثیه و تعمیرات ماشین‌آلات ولوازم آنها			۲۰۰۰۰۰		
خرید مرکب و روغن و نفت و دواجات و غیره			۶۸۰۰۰۰		
هزینهٔ اداری چاپخانه			۴۰۰۰۰		
سوخت زمستانی (ذغال سنگ و چوب سفید)			۲۰۰۰۰۰		
کمك هزینهٔ زمستانی خدمتگذاران جزء و کارگران			۱۶۷۰۰۰		
نقل به ص ۳۰			۱۳۳۲۰۰۰	۵۰۹۸۰۰۰	

گزارش	نفرات	پایه	مبلغ سالیانه ریال	مبلغ کل ریال	ملاحظات
منقول از ص ۲۹			۱۳۳۲۰۰۰		
لباس خدمتگذاران جزء و روپوش کارگران سالی دو دست			۶۰۰۰۰		
اعتبار کمك کارگرانیکه درحین انجام وظیفه ناقص ویا گرفتار امراض سخت میشوند و کمك بوراث کارگران بی‌بضاعت .			۵۰۰۰۰		
عیدی نوروز کارکنان چاپخانه			۳۰۰۰۰۰	۵۰۹۸۰۰۰	
تفاوت بهای نان کارکنان چاپخانه			۲۰۰۰۰۰		
اعتبار هزینهٔ پیش‌بینی نشده			۱۰۰۰۰	۱۹۵۲۰۰۰	
جمع کل بودجهٔ چاپخانهٔ مجلس				۷۰۵۰۰۰۰	

مبلغ هفت میلیون وپنجاه هزار ریال بودجهٔ یکسالهٔ یکهزاروسیصد و بیست وسه چاپخانهٔ مجلس شورای ملی است صورت بالا پیوست قانون بودجه سال ۱۳۲۳ چاپخانه مجلس شورای ملی بوده وصحیح است.

رئیس مجلس شورای ملی ـ سید محمد صادق طباطبائی